Kemi Tornion ammattikorkeakoulu

Oulun Yliopistollisen sairaalan silmätautien poliklinikan opiskelijoiden perehdytyskansio

Anne Sutinen, Merja Suvivaara

Projektityö
Hoitotyön koulutusohjelma
Sairaanhoitaja (AMK)

KEMI 2012

TIIVISTELMÄ

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU, Sosiaali- ja terveysala

Koulutusohjelma:	Hoitotyön koulutusohjelma, Sairaanhoitaja (AMK)
Opinnäytetyön tekijät:	Anne Sutinen ja Merja Suvivaara
Opinnäytetyön nimi:	Oulun Yliopistollisen sairaalan silmätautien poliklinikan opiskelijoiden perehdytyskansio
Sivuja (joista liitesivuja):	47 (12)
Päiväys:	20.11.2012
Opinnäytetyön ohjaajat:	Kaisa Holma, Anne Luoma

Perehdytyksen tavoitteena on saada perehdytettävä omaksumaan organisaation toimintatavat ja kulttuuri. Sen avulla opiskelija ohjataan työolosuhteisiin, työympäristöön ja työtehtäviin. Perehdytys ohjaa opiskelijaa itseohjautuvaan opiskeluun. Tämän projektityön tavoitteena on tuottaa opiskelijoiden perehdytyskansio Oulun Yliopistollisen sairaalan silmätautien poliklinikalle. Kansion tarkoituksena on esitellä eri oppimisympäristöjä työharjoittelun aikana ja tukea opiskelijavastaavan työtä. Sen avulla yhdenmukaistetaan ja parannetaan opiskelijoiden perehdytyksen laatua silmätautien poliklinikalla.

Perehdytystä ohjaa lainsäädäntö. Se on tutustuttamista neljään perehdytyksen osa-alueeseen, joita ovat työpaikka, työyhteisö, työympäristö ja työtehtävä. Nämä osa-alueet antoivat tälle projektityölle viitekehyksen, jonka mukaan perehdytyskansio tehtiin. Projektityön teoriaosuudessa käsitellään perehdyttämistä, perehdytyskansion merkitystä perehdyttämisessä ja opiskelijan perehdyttämistä käytännön harjoittelussa silmätautien poliklinikalla. Tämän lisäksi teoriaosuudessa esitellään projektia työmuotona. Perehdytyskansio on toteutettu kahden sairaanhoitajaopiskelijan projektityönä yhteistyössä silmätautien poliklinikan kanssa.

Projektityön tuotoksena syntyi opiskelijoiden perehdytyskansio silmätautien poliklinikalle. Siinä esitellään silmätautien poliklinikkaa työpaikkana, työyhteisönä, työympäristönä ja siellä työskentelevän sairaanhoitajan eri työtehtäviin liittyviä asioita. Perehdytyskansio tehtiin sähköiseen muotoon sen päivittämisen helpottamiseksi. Projektityö koostuu projektiraportista ja perehdytyskansiosta. Projekti alkoi tammikuussa 2012 ja päättyi joulukuussa 2012.

Asiasanat: perehdytys, silmätautien poliklinikka, projekti

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES,

Social Service and Health Care

Degree programme: Degree Programme of Nursing	
Authors: Anne Sutinen and Merja Suvivaara	
Thesis title: Oulu University Hospital Eye clinic student’s orientation portfolio	
Pages (of which appendixes):	47 (12)
Date:	20.11.2012
Thesis instructors: Kaisa Holma and Anne Luoma	

The purpose of orientation is to adopt orienteer to policies and culture of the organization. With orientation, student learns about work conditions, work environment and work assignments. Orientation guides student to self-guided studying. The goal of this project work is to produce an orientation portfolio to Oulu University Hospital of Eye clinic. The aim of the portfolio is to introduce different learning environments during practical training and support tutor's work. The quality of student orientation is standardized and improved with the portfolio in Eye clinic.

Orientation is regulated by legislation. Orientation is about getting to know four basic orientation areas of interests which include workplace, community, environment and assignment. This portfolio was done by using these areas as a frame of reference. The theory part of project work covers orientation, the meaning of orientation portfolio as a part of orientation and student orientation in practical work at Eye clinic. In addition, the theory part explains project as a work form. Orientation portfolio is done by two nurse students as a project work in co-operation with Eye clinic.

An orientation portfolio for students was created from project work done for Eye clinic. This portfolio introduces Eye clinic as a workplace, work community, work environment and covers different work assignments for nurses working there. Orientation portfolio was done in electronic format for making it easier to update it. Project work consists of project reports and introduction portfolio. The project started on January 2012 and ended on December 2012.

Keywords: orientation, Eye clinic, project

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ 2
ABSTRACT 3
SISÄLLYS 4
1 JOHDANTO 5
2 SILMÄTAUTIEN POLIKLINIKKA OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ 7
2.1 Työhön perehdyttäminen 7
2.2 Opiskelijan perehdyttäminen käytännön harjoittelussa 10
2.3 Perehdytyskansio opiskelijan perehdytyksen tukena 13
2.4 Silmätautien poliklinikka 15
3 PROJEKTIN TOTEUTUMINEN 18
3.1 Projekti työmenetelmänä 18
3.2 Projektin tarkoitus ja tavoitteet 19
3.3 Projektin rajaus, liittymät ja organisaatio 20
3.4 Projektityöskentelyn kuvaus 21
4 PROJEKTIN ARVIOINTI 25
5 PROJEKTIN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUDEN TARKASTELU 28
6 PROJEKTIN JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA 30
LÄHTEET 33
LIITTEET 35

1 JOHDANTO

Käytännön harjoittelu tarjoaa sairaanhoitajaopiskelijalle mahdollisuuden käyttää opintojen aikana saatuja teoriatietoja. Tämän vuoksi opiskelijan on tärkeää saada hyviä oppimiskokemuksia, joiden avulla hän kehittää ammattitaitoaan sekä saa luottamusta omaan osaamiseensa. (Vesterinen 2002, 35–36; Surakka 2009, 56.)

Toinen tämän projektin tekijöistä oli työharjoittelussa Oulun Yliopistollisen sairaalan silmätautien poliklinikalla syksyllä 2011. Työharjoittelussa oli haasteellista se, että oppimistilanteita ja -ympäristöjä oli monia, eikä niitä hahmottanut kunnolla. Tämän vuoksi perehdytyskansio olisi tukenut silmätautien poliklinikkaan perehtymistä. Harjoittelun aikana osastonhoitaja esitti ajatuksen projektityönä tehtävästä opiskelijoiden perehdytyskansiosta. Projektityönä toteutettu perehdytyskansio tehtiin yhteistyössä silmätautien poliklinikan kanssa.

Perehdyttämistä edellytetään työturvallisuuslaissa. Sitä on annettava työn aloitustilanteissa ja tarvittaessa perehdytystä on täydennettävä myöhemmin. Sen lähtökohtana on aina työtehtävä ja siihen opastus. Perehdyttämisen yhtenä tavoitteena on tapaturmien ja sairastumisien välttäminen. Lisäksi sen avulla työpaikka antaa itsestään tietynlaisen kuvan, jota opiskelijat välittävät eteenpäin. Perehdyttäminen auttaa kokonaisuuden, toiminnan sekä työvaiheiden hahmottamista ja se lisää motivaatiota työhön. (Liski, Horn & Villanen 2007, 8.)

Perehdytyskansio tukee opiskelijan itseohjautuvaa oppimista, jota Annika Jokinen kuvaa pro gradussaan. Hänen mukaansa se on kykyä johtaa, sekä organisoida oppimista. Hoitotyön koulutuksen aikana itseohjautuvuudesta kehittyy osa ammatti-identiteettiä. (Jokinen 2011, 32.) Perehdytyskansion avulla opiskelija voi itsenäisesti tutustua silmätautien poliklinikan tarjoamiin opiskelumahdollisuuksiin työharjoittelun alussa ja sen aikana. Hyvällä perehdytyksellä on suuri merkitys opiskelijan työharjoitteluun orientoitumisessa sekä sen onnistumisessa.

Tämän projektityön tavoitteena oli tuottaa opiskelijoiden perehdytyskansio silmätautien poliklinikalle. Kansion tarkoituksena on esitellä eri oppimisympäristöjä työharjoittelun aikana ja tukea opiskelijavastaavan työtä. Sen avulla yhdenmukaistetaan ja parannetaan opiskelijoiden perehdytyksen laatua silmätautien poliklinikalla.

Perehdytyskansiossa on tietoa silmätautien poliklinikasta työpaikkana, työyhteisönä ja siinä esitellään eri oppimisympäristöt ja toimenpidevälineet. Silmätautien poliklinikalla käytetään potilaan tutkimuksissa ja hoidossa silmätippoja, joiden tuntemus on erityisen tärkeää hoitotyön onnistumisen kannalta. Tämän vuoksi kansiossa esitellään eri tutkimuksissa käytettävät silmätipat. Tässä projektityössä tarvittavat tiedot hankittiin erilaisista tietolähteistä kuten silmätautien poliklinikalta, kirjoista ja Internetistä. Perehdytyskansion tiedot annetaan silmätautien poliklinikalle valmiina kansiona ja muistitikulla myöhempää päivitystä varten. Kansion sisältöä rajattiin siten, että siinä ei esitellä eri silmätauteja, koska perehdytyskansiossa on jokaiselle opiskelijalle jaettava Taskukonsultti silmätaudit 2011-opaskirjanen. Taskukonsultti 2011 sisältää perustiedot eri silmäsairauksista, niiden oireista ja hoidosta.

2 SILMÄTAUTIEN POLIKLINIKKA OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ

2.1 Työhön perehdyttäminen

Perehdytyksen tavoitteena on auttaa perehdytettävä omaksumaan organisaation toimintatavat ja kulttuuri. Perehdytyksen avulla uusi työntekijä ohjataan työolosuhteisiin, työympäristöön ja työtehtäviin. Perehdytys motivoi jatkuvaan oppimiseen, ammatilliseen kasvuun ja sen avulla kehittyy myönteinen asenne työhön. Työntekijän myönteinen asenne vaikuttaa positiivisesti työpaikan ilmapiiriin. (Kangas 2007, 2; Surakka 2009, 73, 77.)

Perehdyttämistä ohjaa lainsäädäntö. Sitä käsittelevät erityisesti työsopimuslaki, työturvallisuuslaki ja laki yhteistoiminnasta yrityksessä. Työlainsäädännössä työntekijän perehdyttäminen ja kouluttaminen ovat työnantajaa velvoittavia säädöksiä. Työpaikoilla perehdyttämistä valvovat työsuojelutyöntekijät. Työsopimuslaissa on asetettu työnantajalle vaatimus, jossa työnantajan on toimillaan edistettävä työntekijän kehittymistä ammatissaan. (Kangas 2001, 31–32; Kupias & Peltola 2009, 20–27.)

> *”Työnantajan on huolehdittava siitä, että työntekijä voi suoriutua työstään myös yrityksen toimintaa, tehtävää työtä tai työmenetelmiä muutettaessa tai kehitettäessä. Työnantajan on pyrittävä edistämään työntekijän mahdollisuuksia kehittyä kykyjensä mukaan työurallaan etenemiseksi.”* (Työsopimuslaki 26.1.2001/55 2:1§).

Tämä laissa asetettu velvoite toteutuu vaihtelevasti, koska kiire, poissaolot ja työn tuomat paineet ajavat työnantajia pikaiseen perehdyttämiseen. Se voi tuoda monia ongelmia työnantajalle sekä työntekijälle. Työntekijälle perehdytyksen puuttuminen voi johtaa siihen, että työn suorittaminen muuttuu selviytymiseksi ja työ opitaan lopulta virheiden ja erehdysten kautta. Perehdytyksen puuttuminen voi tulla työnantajalle kalliiksi, jos työntekijän aiheuttamia virheitä joudutaan korjaamaan jatkuvasti. Työsopimuslain mukaan uuden työntekijän perehdyttäminen tapahtuu työsopimuksessa sovitun koeajan puitteissa. Tämän lisäksi työsopimuslaissa perehdytystä ja sen onnistumista ohjataan kehitys- ja palautekeskusteluilla. (Kupias & Peltola 2009, 21–22.) Perehdyttäminen tulee nähdä voimavarana, joka on tärkeä osa henkilöstön kehittämistä. Perehdytyksen avulla osaaminen lisääntyy, työn laatu paranee ja sillä tuetaan työssä jaksamista. Sen seurauksena työtapaturmat ja poissaolot vähenevät. Perehdytys on jatkuva prosessi ja

sitä tulisi kehittää tarpeiden mukaan. (Kangas 2007, 4–5; Penttinen & Mäntynen 2009, hakupäivä 15.10.2012.)

Työturvallisuuslaissa määritellään, että työolosuhteet on oltava turvallisia työntekijälle. Laki velvoittaa työnantajaa kertomaan työntekijälle työpaikan haitta- ja vaaratekijät. Näitä vaara- ja haittatekijöitä voivat olla koneiden ja laitteiden lisäksi asiakkaat ja ergonomia. (Kupias & Peltola 2009, 23–25).

> *”Tämän lain tarkoituksena on parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työntekijöiden työkyvyn turvaamiseksi ja ylläpitämiseksi sekä ennalta ehkäistä ja torjua työtapaturmia, ammattitauteja ja muita työstä ja työympäristöstä johtuvia työntekijöiden fyysisen ja henkisen terveyden, jäljempänä terveys, haittoja.* (Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738 1:1§).

Perehdytys on osa ennakoivaa työsuojelua ja sen vuoksi perehdytyksessä tulee ottaa huomioon työssä ilmenevät vaaratekijät. Havaitut vaaratekijät ja vaaratilanteet on pyrittävä poistamaan ennen varsinaisen työn aloittamista. Vaaratekijöistä tulee antaa erityinen opastus. Perehdytyksessä tulee kiinnittää huomiota vaaratekijöiden tunnistamiseen ja niiden ennaltaehkäisyyn. (Penttinen & Mäntynen 2009, hakupäivä 15.10.2012.) Työnantaja varmistaa työturvallisuuden toteutumisen perehdytyksellä. Työturvallisuuslakia täydentävät lait tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Tasa-arvolaki velvoittaa työnantajaa kohtelemaan naisia ja miehiä tasavertaisesti. Yhdenvertaisuuslaki kieltää kaikenlaisen syrjinnän työpaikalla riippumatta työntekijän henkilökohtaisista ominaisuuksista. (Kupias & Peltola 2009, 23–25.)

Laki yhteistoiminnasta velvoittaa työnantajan neuvottelemaan työntekijän kanssa kaikista häneen kohdistuvista työnmuutoksista tai uudelleen järjestelyistä. Yhteistoimintalain tavoitteena on edistää viestintää työpaikoilla. (Kupias & Peltola 2009, 25.)

> *”Tällä lailla edistetään yrityksen ja sen henkilöstön välisiä vuorovaikutuksellisia yhteistoimintamenettelyjä, jotka perustuvat henkilöstölle oikea-aikaisesti annettuihin riittäviin tietoihin yrityksen tilasta ja sen suunnitelmista. Tavoitteena on yhteisymmärryksessä kehittää yrityksen toimintaa ja työntekijöiden mahdollisuuksia vaikuttaa yrityksessä tehtäviin päätöksiin, jotka koskevat heidän työtään, työolojaan ja asemaansa yrityksessä. Tarkoituksena on myös tiivistää työnantajan, henkilöstön ja työvoimaviranomaisten yhteistoimintaa työntekijöiden aseman parantamiseksi ja heidän työllistymisensä tukemiseksi yrityksen toimintamuutosten yhteydessä.”* (Laki yhteistoiminnasta 30.3.2007/334 1:1§).

Perehdyttäjän tulee olla tietoinen kaikista edellä mainituista lainsäädännöistä ja määräyksistä, jotka ohjaavat perehdytystä. Perehdyttäjän tulee tuntea omaa alaa ohjaavat säädökset, jotka määrittelevät uuden työntekijän opetuksen ja ohjauksen. (Penttinen & Mäntynen 2009, hakupäivä 15.10.2012.)

Perehdyttämistä voidaan tarkastella erilaisten toimintamallien mukaan. Perehdyttämisen toimintamalleihin kuuluvat vierihoito-, laatu-, malli-, sekä räätälöity-, ja dialoginen perehdyttäminen. Useissa työpaikoissa käytetään perehdyttämisessä eri toimintamallien sekamuotoja. (Kupias & Peltola 2009, 35.)

Vierihoitoperehdyttämisessä perehdyttäjä on tärkeässä roolissa eli hän vastaa yksin perehdyttämisestä. Perehtyminen tapahtuu työn tekemisen kautta. Vierihoitoperehdyttämisellä on sekä hyvät, että huonot puolensa. Hyvä vierihoitoperehdytys antaa uudelle työntekijälle hiljaista tietoa ja hyviä toimintamalleja. Huono vierihoitoperehdyttäjä voi siirtää omia vääränlaisia toimintamalleja tai asenteita uudelle työntekijälle. (Kupias & Peltola 2009, 36–49.)

Laatuperehdytykseen osallistuu parhaimmillaan koko työyhteisö. Esimies toimii perehdytyksen koordinaattorina ja vastaa sen kehittämisestä. Haittana voi olla esimiehen muiden tehtävien hoitaminen, jolloin hän ei ehdi paneutua ja vastata perehdyttämisestä. Tällöin olisi hyvä nimetä työyhteisöstä vastuuperehdyttäjä, joka osaltaan vastaa perehdytyksen onnistumisesta. Tässä toimintamallissa uusi työntekijä saa työn tekemiseen erilaisia toimintamalleja, koska kaikki työntekijät osallistuvat perehdyttämiseen. (Kupias & Peltola 2009, 39–50.)

Malliperehdytyksessä perehdyttäjien roolit ovat selkeästi jaoteltu. Yleisperehdyttäminen hoidetaan usein keskitetysti työnopastajien avulla. Varsinainen perehdyttäminen työhön on työyksikön ja nimetyn perehdyttäjän vastuulla. Nimettyjä perehdyttäjiä voi olla useampia. Tässä mallissa esimiehen rooli on rajatumpi ja siihen kuuluu yleensä vain perehdyttäjien nimeäminen. (Kupias & Peltola 2009, 37–50.)

Räätälöidyssä perehdyttämisessä perehdytys tapahtuu yksilöllisesti uuden työntekijän tarpeiden mukaan. Perehdyttämistä ei siis ole suunniteltu etukäteen. Perehdytykseen osallistuu monia perehdyttäjiä, mutta koordinoivan perehdyttäjän rooli on merkittävä.

Tässä toimintamallissa korostuu uuden työntekijän oma rooli perehtymisessä. (Kupias & Peltola 2009, 40–50.)

Dialogisen perehdytyksen lähtökohtana on yhdessä ajattelu ja vuorovaikutus. Koko työyhteisö osallistuu dialogiseen perehdyttämiseen ja sen kehittämiseen. Työyhteisön lisäksi uusi työntekijä ja jopa asiakkaat osallistuvat omalta osaltaan perehdytykseen. (Kupias & Peltola 2009, 41–51.)

Perehdytyksen tulee tapahtua suunnitelmallisesti riippumatta siitä, mitä toimintamallia käytetään. Suunnitelmassa tulee olla eriteltynä organisaatioon ja työhön liittyvät osa-alueet (Surakka 2009, 74). Perehdytyksen toimintamallista riippumatta perehdytyksen tulee olla yksilöllistä ja tilanteen mukaan sovellettua, sekä siinä tulee huomioida perehtyjän tavoitteet. (Kangas 2007, 13.)

2.2 Opiskelijan perehdyttäminen käytännön harjoittelussa

Ammattikorkeakouluopintoihin sisältyy käytännön työharjoittelua. Työharjoittelussa opiskelija saa harjoitella käytännön työtehtäviä oikeassa työpaikassa. Käytännön harjoittelun tavoitteena on teoriatiedon ja käytännön yhteensovittaminen, sekä itsenäisen työskentelyn kehittyminen. Käytännön harjoittelu täydentää koulutusohjelmaan kuuluvia opintoja. (Surakka 2009, 55–59; STTK 2012, hakupäivä 15.10.2012.)

Opiskelijoiden perehdytystä ohjaa laki nuorista työntekijöistä:

> *”Työnantajan on huolehdittava, että nuori työntekijä, jolla ei ole työhön tarvittavaa ammattitaitoa ja kokemusta, saa opetusta ja ohjausta työhönsä sekä työolojen, ikänsä ja muiden ominaisuuksiensa edellyttämää henkilökohtaista opastusta työssä niin, että hän välttyy aiheuttamasta vaaraa itselleen tai muille.”* (Laki nuorista työntekijöistä 19.11.1993/998 3:10§).

Opiskelijoiden perehdytyksessä on kolme eri osa-aluetta, jotka ovat alku- ja yleisperehdyttäminen sekä työnopastus. Perehdyttämisen alkuosa tarkoittaa sitä, että opiskelija orientoidaan aiheeseen ja työyhteisöön. Yleisperehdyttäminen tarkoittaa puolestaan sitä, että opiskelija tutustuu organisaation toimintaan yleisellä tasolla sekä välittömässä oppimispaikassa. Perehdyttämisessä työnopastusosan avulla opiskelija omaksuu omassa oppimisessa tarvittavat työtehtävien sisällöt. (Kupias & Peltola 2009, 17–19; Surakka

2009, 56–57.) Opiskelijan perehdyttämisessä on muistettava, että yrityksen yleiset tavat ja toiminta ei ole opiskelijalle itsestään selviä asioita. Opiskelijan perehdytyksen on siksi katettava yksityiskohtia myös yrityksen yleisistä toimintatavoista. (Liski ym. 2007, 17.)

Työharjoittelussa opiskelijan oppiminen tapahtuu pääsääntöisesti muilta oppimalla. Opiskelija oppii sosiaalistumalla työyhteisöön ja koko organisaatioon eri työtehtävien kautta. Opiskelija kerää tietoa työyhteisön jäseniltä ja erilaisista työhön liittyvistä materiaaleista. Opiskelijan tiedonhankinta tapahtuu osin itseohjautuvasti, mutta myös perehdyttäjän ja koko työyhteisön avulla. Opiskelijan oppimisympäristönä harjoittelussa on työpaikka, työyhteisö ja toimintatavat joiden tarkoituksena on edistää oppimista. Opiskelijan oppimista edistää lisäksi se, että opiskelija ymmärtää työpaikan kokonaisuutena ja ymmärtää eri työtehtävien merkityksen tässä kokonaisuudessa. (Vesterinen 2002, 36–38.)

Opiskelijan perehdytyksessä on tärkeää, että opiskelija kykenee itseohjautuvuuteen. Itseohjautuva oppiminen on kykyä johtaa sekä organisoida omaa oppimista. Tutkimusten mukaan itseohjautuvat opiskelijat tunnistavat itsessään tämän piirteen ja kokevat sen olevan avain saavuttaa parhaat kokemukset työharjoittelusta. Itseohjautuvuus ei kuitenkaan ole ainut taito, jota opiskelija tarvitsee. Opiskelija tarvitsee itseohjautuvuuden lisäksi ongelmanratkaisukykyä ja kykyä heijastaa näyttöön perustuvaa hoitotyönteoriaa potilaan hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa. Tämän lisäksi opiskelija tarvitsee omaaloitteisuutta ja kykyä asettaa oppimiselle realistiset tavoitteet. (Jokinen 2011, 32; Sharples & Moseley 2009, hakupäivä 27.9.2012.)

Hyvässä perehdytyksessä otetaan huomioon opiskelijan aikaisemmat kokemukset ja osaaminen. Siinä tulee huomioida se, että opiskelijat oppivat eri tavalla. Perehdyttämisen tavoitteena on, että opiskelijat ymmärtävät opiskeltavat asiat, soveltavat opittua työssään ja pystyvät aktiivisesti prosessoimaan opittua tietoa. Opiskelijalla on aina vastuu omasta oppimisesta. Perehdyttämisen tulee olla opiskelijaa aktivoivaa ja oppimisella tulee olla etukäteen asetetut realistiset tavoitteet. (Kupias & Peltola 2009, 127–135.)

Perehdyttäminen vaikuttaa opiskelijan mielialaan, motivaatioon ja jaksamiseen myönteisesti. Sen avulla opiskelija oppii tehtävät nopeammin ja virheiden määrä pienenee. Perehdyttäminen vaikuttaa oleellisesti opiskelijan yrityskuvan muodostamiseen. Hyvän

perehdytyksen saanut opiskelija on helposti rekrytoitavissa yksikköön uudeksi työntekijäksi. (Kangas & Hämäläinen 2007, 4–5.)

Hoitoalan opiskelijalle tulisi nimetä käytännön harjoittelun alussa oma nimetty ohjaaja, joka on vastuussa perehdyttämisestä. Perehdyttämisen jälkeen kaikilla yksikön työntekijöillä on vastuu opiskelijan ohjauksesta. Alkuvaiheen perehdytykseen kannattaa käyttää aikaa, jotta opiskelija pääsee sisälle työyhteisöön ja omaksuu työtehtävät. Työharjoittelun aikana on annettava mahdollisuus monipuolisiin oppimistilanteisiin, koska se mahdollistaa opiskelijan ammatillisen kasvun. (Surakka 2009, 56.)

Oulun Yliopistollisessa sairaalassa opiskelijoille järjestetään yhteiset yleisinfot. Yleisinfossa käydään läpi yleisiä käytännön asioita, joita opiskelija tarvitsee Oulun Yliopistollisessa sairaalassa työharjoittelun aikana. Opiskelijan tulee käydä yleisinfossa kerran vuodessa. Yleisinfojen lisäksi Oulun Yliopistollisessa sairaalassa järjestetään alakohtaisia infotilaisuuksia, joihin opiskelijan tulee osallistua jokaisen työharjoittelun alussa. Alakohtaisissa infotilaisuuksissa opiskelija saa lisää tietoa työharjoittelupaikan erityispiirteistä. Alakohtaiset infotilaisuudet järjestetään organisaatiokaavion mukaisesti vastuualueittain (Liite 1). (Pohjois-Pohjanmaan Sairaanhoitopiiri 2012, hakupäivä 2.10.2012.)

Silmätautien poliklinikalla on nimettynä kaksi opiskelijavastaavaa, jotka perehdyttävät opiskelijat ja joiden kanssa opiskelija hoitaa opiskeluun liittyviä asioita. Opiskelija työskentelee opiskelijavastaavan kanssa harvoin samassa työpisteessä, joten perehdyttämisen merkitys kasvaa entisestään. Opiskelijan työnopastus on toteutettu silmätautien poliklinikalla niin, että perehdyttäjä vaihtuu toimipisteen mukaan. (Lukkarila 11.1.2012, haastattelu.)

2.3 Perehdytyskansio opiskelijan perehdytyksen tukena

Terveysaineiston sisällöstä, kieli- ja ulkoasusta sekä kokonaisuudesta on laadittu laatukriteerit (kuvio 1). Sisällöllä tulee olla tavoite ja siinä tulee olla sopiva määrä oikeaa ja virheetöntä tietoa. Kieliasultaan materiaalin tulee olla helppolukuista ja ulkoasu helposti hahmotettavissa, lisäksi kuvat tukevat tekstiä. Kokonaisuus huomioi kohderyhmän ja herättää kiinnostusta sekä luo hyvän tunnelman. (Parkkunen & Vertio & Koskinen-Ollonqvist 2001, 10; Kyngäs & Kääriäinen & Poskiparta & Johansson & Hirvonen & Renfors 2007, 126–127.)

Kuvio 1. Terveysaineiston laatukriteerit (mukaillen Parkkunen ym. 2001, 10.)

Aineiston sisältöä suunniteltaessa on ratkaistava aineiston tavoite. Tavoitteen mukaan sisältö rajataan. Rajauksessa tulee ottaa huomioon, että perehtyjän omaksumiskyky on rajallinen. Tämän vuoksi aineistossa tulee olla perehtyjälle vain olennainen ajan tasalla oleva tieto. Sisällön tulee olla helppolukuista, lauseiden tulee olla lyhyitä ja informatiivisia. Aineistossa tulee käyttää tunnettuja käsitteitä, koska se helpottaa ymmärtämistä ja muistamista sekä asiayhteyksien luomista. Tekstin havainnointi kuvin lisää ymmärrettävyyttä. Kuvat toimivat sisällön ymmärtämisen apuna ja herättävät perehtyjän mielen-

kiinnon. Ulkoasultaan aineiston tulee olla selkeää ja kirjasintyypiltään yksinkertaista. Lihavointia ja kursivointia sekä alleviivauksia tulee välttää. Aineiston sisällön selkeyteen vaikuttaa tekstin sijoittelu. Väljästi sijoiteltu teksti ja otsikointi helpottavat asiasisällön havainnointia. (Parkkunen ym. 2001, 12–17.)

Suunniteltaessa aineistoa kohderyhmän tulee olla etukäteen selkeästi määriteltynä. Kohderyhmän tiedot, taidot, asenteet ja uskomukset tiedostetaan sisällön valinnassa. Kohderyhmä vaikuttaa aineiston sisältöön ja sen esitystapaan. Kohderyhmää tulisi hyödyntää apuna suunniteltaessa aineistoa, jolloin aineiston sisältö vastaa kohderyhmän tarpeita sekä vastaa aineistolle suunniteltua tavoitetta. (Parkkunen ym. 2001, 18–21.)

Jokaisessa yksikössä tulisi olla perehtyjällä käytössä perehdytyskansio. Perehdytyskansion kansion avulla perehtyjä voi tutustua itsenäisesti yksikön perusasioihin. Näitä perusasioita ovat työyksikön arvot, ohjeet, toimintamallit ja periaatteet, sekä työnkuvaukset yksikössä tehtävistä töistä. Kansiossa olevat asiat käydään alkuperehdytyksessä läpi yhdessä perehdyttäjän kanssa, jonka jälkeen perehtyjä voi palata niihin itsenäisesti. Hyvä perehdytyskansio on sähköisessä muodossa ja on näin helposti päivitettävissä. Perehdytyskansion sisältämä materiaalin päivitys tulee antaa kokeneelle työntekijälle ja joka toimii yksikössä perehdyttäjänä. (Kangas 2007, 10–11; Surakka 2009, 73–76.) Perehdyttäminen on tutustuttamista neljään perehdytyksen osa-alueeseen (kuvio 2), joita ovat työpaikka, työyhteisö, työympäristö ja työtehtävä (Liski ym. 2007, 10).

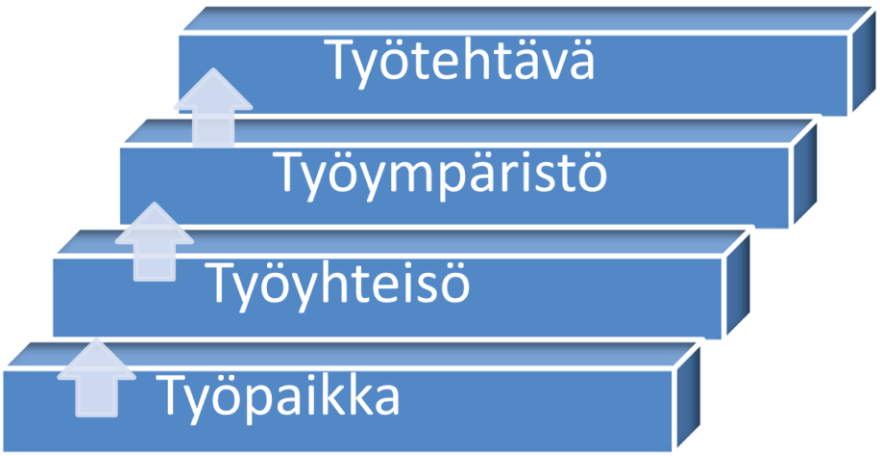

Kuvio 2. Perehdytyksen osa-alueet (mukaillen Liski ym. 2007, 10).

Työpaikan esitteleminen käsittää organisaation tapojen ja toiminta-ajatuksen läpikäymisen. (Liski ym. 2007, 10). Opiskelijat arvostavat työpaikkaa ja työyhteisöä, jossa tarjotaan laaja-alainen mahdollisuus monipuolisiin työympäristöihin. Perehdyttämisen avulla opiskelija liittyy työyhteisöön. (Surakka 2009, 78.) Työyhteisön esitteleminen käsittää työpaikan sidosryhmien ja työtovereiden esittelyn. Koneet, laitteet ja työtilat kuuluvat työympäristön esittelemiseen. Työtehtävän opastamisessa käydään läpi työvälineet ja työn suorittamiseen tarvittavat tiedot ja säännöt. (Liski ym. 2007, 10.)

2.4 Silmätautien poliklinikka

Oulun Yliopistollisen sairaalan silmätautien poliklinikassa hoidetaan Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirinpotilaita, jotka vaativat erikoissairaanhoitoa. Potilaita tulee myös Kainuun, Länsi-Pohjan, Keski-Pohjanmaan sekä Lapin sairaanhoitopiireistä. (Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri 2012, hakupäivä 17.1.2012.) Potilaat ovat kaikenikäisiä, vauvasta vaariin. Silmätautien poliklinikalla käy päivittäin 120–150 potilasta saattajineen. Potilasmäärä vuonna 2011 oli 33 236 henkilöä (Asikainen 11.1.2012, haastattelu.) Lähetteellä tulevien potilaiden määrä kasvaa jatkuvasti. Vuonna 2009 lähetteellä tuli 7 012, vuonna 2010 7 145 ja 2011 7 707 potilasta. Silmätautien poliklinikka toimii päiväsaikaan silmätautien päivystyspoliklinikkana ja päivystyspotilaita käy kuukaudessa noin 180. (Asikainen 22.8.2012, sähköposti.)

Silmätautien poliklinikka on työpaikka, jossa työskentelee moniammatillinen työyhteisö. Työyhteisöön kuuluu lääkäreitä, sairaanhoitajia, lähihoitajia, osastonsihteereitä, kuntoutusohjaajia, sairaala-apulaisia, optikko, valokuvauslaborantteja, kuvantamisinsinöörejä, valokuvaaja, näönkäytönohjaaja, osastonhoitaja ja apulaisosastonhoitaja. Poliklinikalla hoitotyötä tehdään moniammatillisina tiimeinä. Työ on potilaan neuvontaa, ohjausta ja potilaiden asioiden hoitamista eri yhteistyötahojen kanssa. (Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri 2012, hakupäivä 17.1.2012.)

Silmätautien poliklinikka on jaettu useisiin työympäristöihin, joihin opiskelija harjoittelun aikana perehtyy (Liite 2). Näitä silmätautien eri työympäristöjä ovat: karsastus-, glaukooma-, retina-, diabetes-, neuro-, ja yleisoftalmologian poliklinikat. Lisäksi opiskelija voi tutustua näkökeskukseen, jossa toimii myös piilolasipoliklinikka. (Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri 2012, hakupäivä 17.1.2012.) Opiskelijalla on myös työ-

harjoittelun aikana mahdollista tutustua Silmo-auton toimintaan. Silmo-auto tarjoaa maakunnissa tapahtuvaa diabetes- ja glaukoomapotilaiden hoitoa. (Lukkarila 29.8.2012, sähköpostiviesti.) Olennaisen osan silmätautien diagnostiikasta muodostavat silmien ja silmäpohjan kuvaaminen ja näkökenttätutkimukset. Valokuvauslaboratorio ja näkökenttätutkimusten tekoon tutustuminen kuuluvat olennaisena osana oppimisprosessia ja näihin erityisaloihin opiskelijan tulee tutustua jo työharjoittelun alussa. Silmätautien poliklinikalla tehdään myös päiväkirurgisia toimenpiteitä ja silmien laserhoitoja, jotka kuuluvat opiskelijan olennaisiin oppimissisältöihin. (Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri 2012, hakupäivä 17.1.2012.)

Karsastuspoliklinikalla hoidetaan silmän eri asentovirheitä. Pääsääntöisesti karsastuspoliklinikalla asioi lapsipotilaita. Glaukoomapoliklinikalla hoidetaan erilaisia glaukoomamuotoja sairastavia potilaita. Glaukooma on sairaus, jossa liian korkea silmänpaine aiheuttaa näköhermo- ja näkökenttävaurioita. Glaukoomaa on noin 50 erilaista tautimuotoa. Retinapoliklinikalla hoidetaan erilaisia verkkokalvon sairauksia. Diabetespoliklinikan potilailla on diabeteksen aiheuttamia liitännäissilmäsairauksia. Yksi esimerkki näistä on diabeettinen retinopatia. Diabeteksen aiheuttama sokeutuminen on nykyisin työikäisten yleisin sokeutumisen syy teollisuusmaissa. Neuro-oftalmologian poliklinikan potilaista noin 40 %:lla on näköhermonsairaus tai jokin muu neurologisesta syystä johtuva silmäoire. Yleisoftalmologian poliklinikalla hoidetaan yleissilmätauteihin kuuluvia potilaita, esimerkiksi reuman liitännäissilmäsairauksia sairastavia potilaita. Reuman liitännäissairauksista voidaan mainita kuivasilmäisyys ja iriitti eli värikalvontulehdus (Hietanen, Hiltunen & Hirn 2005, 74–110.) Näistä edellä mainituista silmäsairauksista ja niiden hoidosta opiskelija voi lukea lisää perehdytyksen jälkeen saamastaan Taskukonsultti 2011-opaskirjasesta.

Opiskelijalta odotetaan käytännön harjoittelun aikana tutustumista poliklinikan työtehtäviin. Työtehtäviin kuuluvat kokonaisvaltaista potilaiden tarpeiden tunnistamista, suunnitelmallisuutta, priorisointi-, koordinointi- ja päätöksentekokykyä vaihtelevissa tilanteissa. Näiden taitojen lisäksi opiskelija voi poliklinikalla perehtyä erilaisiin silmäsairauksiin, erilaisten silmäpotilaiden hoitamiseen, opetukseen ja ohjaukseen. Lisäksi silmätautien poliklinikalla hoitotyössä pyritään turvaamaan silmäpotilaan hoitotyön jatkuvuus. Opiskelija voi siis kartuttaa työharjoittelun aikana yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja eri yhteistyötahojen ja sidosryhmien kanssa. (Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri 2012, hakupäivä 17.1.2012.)

Silmätautien poliklinikalla työskentelevällä sairaanhoitajalla tulee olla yleistiedot näkemisestä ja silmän rakenteesta. Tämän lisäksi hoitaja tarvitsee laaja-alaista ammattitaitoa potilaan kokonaistilanteen arviointiin ja silmähoidon toteuttamiseen. Hoitajalla tulee olla hyvät kädentaidot, joihin kuuluvat esimerkiksi silmälääkkeiden (Liite 3) antaminen aseptisesti ja potilaan tarkkailu mahdollisten sivu- ja haittavaikutusten osalta. Hoitajan tehtäviä ovat lääkärin avustaminen erilaisissa tutkimuksissa ja toimenpiteissä, sekä toimenpidevälineiden tunnistaminen (Liite 4). Näitä tutkimuksia ja toimenpiteitä ovat rikan ja ompeleiden poisto, kyynelteiden huuhtelu sekä lasiaisinjektion anto. (Hietanen ym. 2005, 17–119.)

3 PROJEKTIN TOTEUTUMINEN

3.1 Projekti työmenetelmänä

Projekti voidaan määritellä joukoksi ihmisiä, jotka on koottu yhteen tilapäisesti tietyn tehtävän suorittamiseen. Projektille ominaista on se, että siinä on etukäteen määritelty aikataulu ja budjetti. (Ruuska 2005, 18.) Projektilla on alku ja loppu, jotka on selkeästi määritelty etukäteen. Projektin alussa sovitaan, kuka projektista vastaa ja miten se toteutetaan. Projekti voidaan nähdä tavoitteellisena työnä, jonka tarkoituksena on prosessin omaisesti tuottaa tai kehittää konkreettinen asia, tuote tai palvelu. Onnistuneen projektin tunnusmerkki on, että tuotos on projektin päättymisen jälkeenkin vielä kehitettävissä. (kuvio 3) (Virtanen 2000, 75–78; Silfverberg 2007, 21–22.)

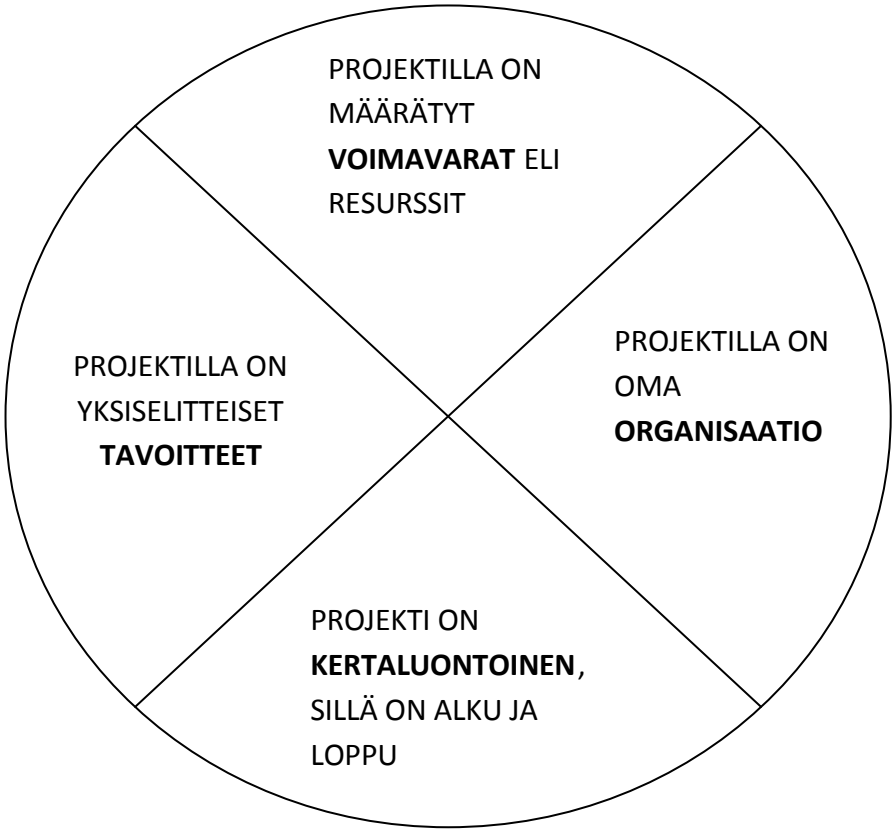

Kuvio 3. Projektin komponentit (Silfverberg 2007, 21).

Projektin työmenetelmiin kuuluvat ne tavat ja käytännöt, joilla havaintoja ja tietoja kerätään. Projektissa esille tuleville asioille on tyypillistä, että niitä ei oteta sellaisinaan projektiin vaan niitä analysoidaan kriittisesti ja niistä kootaan raportti. Projektin alussa sen tekijöillä on ajatus siitä, miten projekti etenee ja tämä johtoajatus ohjaa tietojen ke-

ruuta. Projektin työmenetelmien valintaa ohjaa tiedonkeruutapa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 183–184.)

Projektin toteutustavasta riippumatta viestintä on projektissa sekä väline että voimavara. Viestintä on projektin työkalu ja se on välttämätöntä projektin teossa. Viestintätavat tulee suunnitella projektin alkuvaiheessa. (Ruuska 2007, 75.) Viestinnän suunnittelun ja toteutuksen merkitys korostuu sellaisissa projekteissa, joissa tekijät tai työryhmä ei pysty olemaan usein kasvotusten tekemisissä projektin aikana. Projektin viestinnän tulee olla säännöllistä, luottamuksellista ja avointa. Projektin viestintä pitää projektin koossa ja auttaa tavoitteiden saavuttamisessa. Viestintä sisältää epäviralliset yhteydenpidot, viralliset muistiot sekä tiedotteet. Sähköposti tarjoaa hyvän kanavan perusviestintään projektin aikana. (Rissanen 2002, 135–139.)

Projektin aikataulu ja resurssisuunnittelu on välttämätöntä, koska se konkretisoi projektin toteuttamisen. Aikataulutus selkeyttää projektin etenemistä sekä resurssien hallintaa. Projektin tekeminen on prosessinomaista ja siihen on aikataulutettava välitavoitteita. Aikataulun suunnittelu on tärkeää tehdä realistisesti. Resursseja suunniteltaessa on otettava huomioon, millaisia henkilö-, tieto- ja taitoresursseja tarvitaan. Resursseja suunniteltaessa on päätettävä, millaista viestintää, tekniikkaa ja välineitä projektin teko vaatii. Projektin kustannukset arvioidaan projektin alussa ja kustannuksista kootaan alustava arvio. (Paasivaara, Suhonen & Nikkilä 2008, 126–127.)

3.2 Projektin tarkoitus ja tavoitteet

Projektin tärkein vaihe on määritellä sen tavoitteet. Projektityön tekijät ja tilaaja määrittelevät tavoitteet yhteistyössä. Projekti pyrkii lähtökohtaisesti ratkaisemaan jonkin ongelman. Ennen tavoitteiden asettamista tulisi olla jokin ongelma, jota projektilla pyritään ratkaisemaan. Projektin luonne vaikuttaa tavoitteiden määrittelyyn. Projekteissa joissa lopputuloksena on jokin tuote, on tavoite tiedossa jo ennen projektin loppumista. (Virtanen 2000, 74; Rissanen 2002, 44–47.)

Tämän projektityön tavoitteena on tuottaa opiskelijoiden perehdytyskansio yhteistyössä silmätautien poliklinikan henkilöstön kanssa. Perehdytyskansion tarkoituksena on ensisijaisesti tukea opiskelijan oppimista ja eri oppimistilanteiden tunnistamista työharjoit-

telun aikana. Sen avulla yhdenmukaistetaan ja parannetaan silmätautien poliklinikan opiskelijoiden perehdytyksen laatua. Lisäksi kansion tarkoituksena on tukea opiskelija-vastaavan työtä opiskelijan työharjoittelun perehdytyksessä.

3.3 Projektin rajaus, liittymät ja organisaatio

Projekti tulee aina rajata huolellisesti sen onnistumisen takia. Tilaustyönä tehtävä projekti toteutetaan aina tilaajan vaatimalla sisällöllä. (Ruuska 2005, 19.) Projektin rajausvaiheessa tehdään lopulliset päätökset siitä, mitä lopputuloksia projekti tuottaa, mistä osista se muodostuu ja millaisia toiminnallisia ominaisuuksia siltä vaaditaan. Rajaukseen vaikuttaa ensisijaisesti sille asetettu tavoite, aikataulu ja budjetti. (Ruuska 2005, 167–168.) Aineiston kerääminen projektityötä varten aloitetaan aiheen rajaamisen jälkeen. Näin säästetään aikaa ja turhan aineiston keräämistä teoriaosuutta varten. (Hirsjärvi ym. 2010, 81–82.)

Tämän projektityön tuotos on opiskelijoiden perehdytyskansio, joka toteutettiin tilaustyönä. Sen sisällön määritti silmätautien poliklinikka yhteistyössä projektityöntekijöiden kanssa. Projektityön tavoitteeksi asetettiin silmätautien poliklinikan oppimisympäristöjen esittely. Lisäksi perehdytyskansiossa on tiedot eri silmälääkkeistä, toimenpidevälineistä, potilasohjauksesta ja harjoitteluun liittyvistä yleisistä asioista. Kansion sisältöä rajattiin siten, että siinä ei esitellä eri silmätauteja, koska valmis kansio sisältää taskukonsultti silmätaudit 2011- opaskirjasen.

Projektin luonne määrittelee, millainen projektiorganisaatio on. Tavanomaisessa projektiorganisaatioissa on ohjausryhmä, projektipäällikkö, projektiryhmä sekä tukiryhmä. Näiden lisäksi projektilla voi olla myös useampi työryhmä. Ohjausryhmä määrittelee projektin puitteet sekä lähtökohdat ja kokonaistavoitteet. Ohjausryhmä tekee tarvittaessa muutoksia näihin päätöksiin. Projektityössä tilaaja ja projektipäällikkö kuuluvat aina projektin ohjausryhmään. Projektipäällikkö suunnittelee, luotsaa ja johtaa projektia. Projektiryhmä on projektin moottori, jonka tehtävänä on huolehtia projektin tarkoituksen ja tavoitteiden saavuttamisesta. Tukiryhmään kuuluu ne henkilöt, jotka tukevat projektia. Tukiryhmä toimii projektin ideoijina tai neuvonantajina, mutta heillä ei ole päätöksenteko-oikeutta. Tukiryhmä ei varsinaisesti kuulu projektiryhmään. (Lööw 2002, 28–32; Virtanen 2009, 174–189.)

Tässä projektityössä projektipäällikköinä ja projektiryhmänä toimivat sairaanhoitaja-opiskelijat Anne Sutinen ja Merja Suvivaara. Tilaajana sekä ohjausryhmän yhtenä osapuolena toimii Oulun Yliopistollisen sairaalan silmätautien poliklinikka ja heidän edustajinaan Kaija Asikainen ja Eija Lukkarila. Projektityön tukiryhmään kuuluu Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun opettajista Kaisa Holma ja Anne Luoma

Loppuraportointi on tärkeä osa projektia, jonka tekemiseen tulee varata riittävästi aikaa. Loppuraportoinnissa verrataan projektin tavoitteita sen toteutumiseen ja lopputulokseen sekä arvioidaan kokonaisuudessaan projektin toimintaa. Loppuraportti tulee olla tiivistetty tietopaketti niistä asioista, joita voidaan hyödyntää uusissa projekteissa. Loppuraportointi tulee olla rehellinen kuvaus siitä missä onnistuttiin ja mitkä asiat vaativat lisää tarkastelua. (Ruuska 2007, 242–244.)

Opiskelijan perehdytyksestä vastaa silmätautien poliklinikalla opiskelijavastaava, esimies ja koko henkilökunta. Perehdytyskansio toimii apuna opiskelijan alku- ja yleisperehdytyksessä. Kansiossa alkuperehdyttämisen osana toimii opiskelijan tervetulotoivotus ja työpaikan esittely. Alkuperehdytyksen avulla opiskelija saadaan tuntemaan itsensä osaksi työpaikkaa. Perehdytyskansiossa yleisperehdytysosa sisältää yleistietoja silmätautien poliklinikasta, opiskelijan velvollisuudet ja muut käytännön järjestelyt työharjoitteluun liittyen. Perehdytyskansion työopastusosio sisältää harjoittelun onnistumiseen tarvittavat perustiedot työn tekemiseen liittyvistä asioista. Perehdytyskansion valmistuessa se annetaan silmätautien poliklinikan käyttöön. Projektin aikana kirjoitetaan projektista loppuraportti, jossa arvioidaan projektin etenemistä kriittisesti ja rehellisesti. Loppuraportin teko tukee projektityöntekijöiden omaa oppimista projektityön tekemisestä. Tämän lisäksi raportin toivotaan auttavan tulevaisuudessa myös muita, jotka tekevät perehdytyskansioprojekteja.

3.4 Projektityöskentelyn kuvaus

Projekti alkoi vuodenvaihteessa 2012, kun projektityöntekijät ottivat yhteyttä silmätautien poliklinikan osastonhoitajaan puhelimitse projektityön tiimoilta. Ensimmäinen perehdytyskansion ideointipalaveri oli silmätautien poliklinikalla tammikuussa 2012. Ensimmäisessä ideointipalaverissa käytiin läpi perehdytyskansion sisältöä ja projektin aikataulua osastonhoitaja Kaija Asikaisen ja opiskeluvastaava Eija Lukkarilan kanssa.

Samalla sovittiin projektin kustannuksista. Kansion kustannuksista muistitikkuineen vastaa tilaaja ja muista kustannuksista vastaavat projektityöntekijät. Kokouksessa oli avoin, keskusteleva ilmapiiri ja asiat sovittiin yhteisymmärryksessä. Projektityöntekijät kertoivat keskustelussa opiskelijanäkökulman kansion sisältöön liittyen. Ensimmäisestä palaverista tehtiin muistio (Liite 5). Alussa aikataulu sovittiin niin, että projektityön teoriaosuus tulee olla valmiina syksyllä 2012 ja koko projektityö kansioineen marraskuun loppuun 2012 mennessä.

Projektin viestintävälineenä päätettiin käyttää sähköpostia ja tarvittaessa yhteydessä oltaisiin puhelimen avulla. Palaverissa sovittiin lisäksi ohjausryhmän tapaavan kasvotusten muutamia kertoja projektin aikana. Projektintyöntekijät tekivät projektiin liittyviä kirjallisia osioita ILinc ryhmätyötilassa ja Skype-ohjelman kautta. Huhtikuun alussa toinen projektityöntekijä kävi tutustumassa kaksi päivää silmätautien poliklinikan toimintaan ja sopi samalla palaveriajan silmätautien poliklinikalle toukokuulle.

Opiskelijoiden perehdytyskansioon tulevasta tiedosta suurin osa löytyi valmiina silmätautien poliklinikalta. Perehdytyskansiota varten tämä tieto kasattiin yhteen, järjesteltiin ja muokattiin yhtenäiseksi tietopaketiksi. Kansioon tuleva tieto tarkentui seuraavassa palaverissa. Se päätettiin rakentaa perehdytyksen osa-alueiden antaman viitekehyksen mukaisesti (kuvio 2). Projektityön tilaaja halusi perehdytyskansioon palautelomakkeen opiskelijoille harjoittelusta saatavaa palautetta varten. Tämän palautelomakkeen projektityöntekijät suunnittelivat itse Excel-taulukkolaskentaohjelmalla (Liite 7).

Projektisuunnitelma esitettiin ja hyväksyttiin 21.5.2012 oppilaitoksessa käydyssä seminaarissa. Hankkeistamissuunnitelman allekirjoittivat projektityötä ohjaavat opettajat Kaisa Holma ja Anne Luoma 21.5.2012 (Liite 6). Tämän jälkeen silmätautien poliklinikalla pidettiin 31.5.2012 pienimuotoinen palaveri, johon osallistuivat Eija Lukkarila ja apulaisosastonhoitaja Johanna Alaloukusa-Lahtinen. Palaverissa päätettiin, että oppimisympäristöt ja silmälääkkeet valokuvataan ja lopullisen päätöksen kuvattavista kohteista teki tilaaja. Valokuvauksen suoritti silmätautien poliklinikan valokuvaaja syksyllä 2012. Lisäksi palaverissa tarkennettiin kansion sisältöä ja allekirjoitettiin hankkeistamissuunnitelma. Palaverissa projektityöntekijät saivat projektiin liittyvää materiaalia silmätautien poliklinikalta: potilasohjeita, kansion, välilehtiä ja muistitikun. Valmiit valokuvat haettiin silmätautien poliklinikalta 10.8.2012.

Varsinaisen projektin kirjoitusvaihe aloitettiin 13.8.2012 Skype-ohjelman välityksellä. Samalla tehtiin projektiin liittyvien kirjojen ja materiaalin varausta sekä suunniteltiin kansion sisältöä. Projektityön kirjoitusvaiheen aikana yhteistyö silmätautien poliklinikan kanssa oli tiivistä sähköpostin välityksellä. Tämä yhteistyö oli päivittäistä. Opiskelijoiden palautelomakkeesta (Liite 7) tehtiin ensimmäinen versio 23.8.2012. Lomakkeen suunnittelussa huomioitiin erityisesti sen selkeys ja käyttökelpoisuus. Lomake vietiin silmätautien poliklinikalle koekäyttöä ja arviointia varten 24.8.2012.

Ensimmäinen versio projektityön kirjallisesta osuudesta lähetettiin ohjaaville opettajille luettavaksi 27.8.2012. Ensimmäinen projektityön ohjaustilanne oli opettajien kanssa 5.9.2012. Ohjaustilanteessa projektityöntekijät saivat hyviä neuvoja projektityön muotoon, sisältöön ja etenemiseen liittyvissä asioissa. Ohjaustilanteessa vallitsi hyvä ammatillinen yhteishenki ja asioita käytiin läpi rakentavasti. Ohjaustilanteen jälkeen jatkui projektityön kirjoitusvaihe ja perehdytyskansion rungon hahmottelu.

Tämän jälkeen toinen versio kirjallisesta osiosta lähetettiin opettajille luettavaksi 2.10.2012. Projektityön toinen ohjaustilanne oli opettajien kanssa koululla 9.10.2012. Tässä ohjaustilanteessa käytiin läpi projektityön kirjallista osuutta ja perehdytyskansion runkoa. Ohjaavat opettajat antoivat kirjalliseen osuuteen paljon muutosehdotuksia. Lisäksi he antoivat ajatuksia perehdytyskansion rungon tekstiosuuksien sisältöön.

Ohjaustilanteen jälkeen oli palaveri silmätautien poliklinikalla tilaajan edustajien kanssa 11.10.2012. Palaverissa käytiin läpi perehdytyskansion runkoa sekä sen sisältöä. Tilaajan edustajat aikoivat esitellä alustavan perehdytyskansion rungon osastopalaverissa maanantaina 15.10.2012. Esittelyn tarkoituksena oli saada palautetta poliklinikan työntekijöiltä perehdytyskansion sisällöstä. Palaverin yhteydessä haettiin puuttuvat valokuvat silmätautien poliklinikan valokuvaamosta. Silmätautien poliklinikan työyhteisön palaute perehdytyskansion rungosta saatiin sähköpostilla 19.10.2012. Perehdytyskansion rungosta saatu palaute käsitteli lähinnä sisällön sanamuotoja.

Palaverin jälkeen aloitettiin perehdytyskansion varsinainen rakentaminen viitekehyksen mukaan. Aikaisemman päätöksen mukaan perehdytyskansion sisältö tehtiin PowerPoint-ohjelmalla. Perehdytyskansion rakentamiseen käytettiin aikaa useita päiviä ja ajatustyötä tehtiin sen sisällöstä myös varsinaisen työstämisen ulkopuolella. Molemmat projektityöntekijät kokivat, että viitekehys ja kansion selkeä tavoite auttoivat perehdy-

tyskansion rakentamista. Projektityön kirjallista osuutta työstettiin perehdytyskansion rakentamisen rinnalla. Projektityön kirjallinen osio lähetettiin opettajille luettavaksi 20.10.2012. Opettajien kanssa viimeinen ohjaustilanne kirjallisesta osiosta oli 23.10.2012 ja perehdytyskansion sisällöstä 25.10.2012. Ohjauksessa saimme muutamia korjausehdotuksia tekstiin ja kansion sisältöön.

Ohjaustilanteen jälkeen molemmista osioista korjattiin virheet ja viimeisteltiin kansion sisältö tilaajan esikatselua varten. Esikatseltavaksi kansion sisältö vietiin muistitikulla silmätautien poliklinikalle 29.10.2012. Samalla silmätautien poliklinikan pohjapiirros annettiin paperiversiona tilaajalle paikkojen merkitsemistä varten. Esikatselun palaute tilaajalta saatiin suullisesti 5.11.2012 ja samalla haettiin valmis pohjapiirros kansiota varten. Muutamat sanavirheet kansion sisällöstä korjattiin tilaajan palautteen mukaisesti. 7.11.2012 valmis perehdytyskansion tulostettiin ja jätettiin tilaajan loppuarviointia varten. Kirjallinen loppuarviointi saatiin tilaajalta 12.11.2012 (Liite 8). Tämän jälkeen kirjallinen osio oikoluettiin ja kirjoitettiin loppuun.

4 PROJEKTIN ARVIOINTI

Projektin arvioinnilla tarkoitetaan sitä, että sen edistymisestä kerätään tietoa jonka pohjalta sitä ohjataan. Projektin arvioimiseksi on tiedettävä se mihin projekti tähtää ja mikä on sen tuotos. Lisäksi projektin eri vaiheet ja aikataulutus on tiedettävä etukäteen, jotta niiden saavuttaminen tai saavuttamattomuus olisi mitattavissa. (Virtanen 2009, 147.)

Projektin onnistumista ja sen tuotosta voidaan selvittää arvioinnilla. Arviointia voidaan tehdä kolmella erilaisella tavalla, joita ovat tiedollinen, kehittämis- ja vastuullistarpeista lähtevä arviointi. Tiedollisessa tarpeesta arviointi tapahtuu vertailulla jo tehtyihin projekteihin. Kehittämistarvearvioinnissa haetaan arviota toiminnan kehittämiselle. Vastuullisuustarvearvioinnissa arviointi tapahtuu prosessin lopuksi, jolla arvioidaan prosessin onnistumista. (Paasivaara ym. 2008, 142.)

Tämän projektin arviointi voidaan jakaa kahteen osaan: projektin prosessin arviointiin ja projektin tuotoksen arviointiin. Projektin prosessin onnistumista arvioivat projektityöntekijät vastuullisuustarvearvioinnilla. Ohjaavat opettajat arvioivat projektin prosessin etenemistä, kirjallista osuutta ja perehdytyskansiota. Yhteistyö ohjaajien kanssa on sujuvaa ja rakentavaa. Projektin tuotosta eli perehdytyskansiota arvioivat tuotteen tilaajan edustajat ja arviointi suoritetaan projektin loppuvaiheessa. Projektin arvioinnissa käytetään Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun arviointilomaketta (Liite 8). Projektin tuotoksen kehittämistarvearvioinnin avulla lopputuotetta kehitetään tilaajan antaman palautteen pohjalta. Projektin päättymisen jälkeen perehdyttämiskansion kehittäminen jatkuu työelämän edustajien toimesta.

Projektityö tehtiin kahden sairaanhoitajaopiskelijan yhteistyönä pääsääntöisesti Skype-ohjelman välityksellä. Projektityöntekijöiden keskinäinen yhteistyö sujui erittäin hyvin ja molemmat kokivat että Skype-ohjelmasta oli suuri apua projektityön toimivassa toteutuksessa. Skype-ohjelman avulla tehty projektityö helpotti yhteisen ajan löytymistä, koska se mahdollisti projektityön tekemisen kotona. Skype-ohjelman avulla projektityön kirjallinen osio tehtiin molempien projektityöntekijöiden läsnä ollessa ilman, että teoriaosuuksia jaettiin osapuolten kesken.

Projektityö toteutettiin yhteistyössä tilaajan eli silmätautien poliklinikan kanssa. Yhteistyö tilaajan kanssa sujui odotusten mukaisesti projektityön alusta loppuun asti. Tämä

yhteistyö oli edellytys projektityön onnistumiselle, koska tämä projektityö oli tilaustyö. Projektin alussa sovittu viestintätapa eli sähköposti ja palaverit täyttivät niille asetetut odotukset. Projektityön tilaajan motivaatio näkyi yhteistyössä, koska tarve perehdytyskansiolle oli todellinen.

Projektin etenemisen aikana koimme hankalaksi sen, että silmätautien poliklinikka oli muutosprosessissa. Muutosprosessin syynä olivat Oulun Yliopistollisen sairaalan sisäiset organisaatiomuutokset sekä silmätautien poliklinikan toimintojen uudelleen järjestelyt. Suurin osa näistä muutoksista sijoittui projektityön loppuvaiheeseen ja hankaloitti ajantasaisen tiedon saamista perehdytyskansioon. Tilaajan edustajat eivät tienneet tarkasti kaikkia tulevia organisaation muutoksia ja se vaikeutti perehdytyskansion kasaamista. Välillä projektityön aikana meistä tuntui, että ajantasaisen tiedon päivittäminen silmätautien poliklinikalla ei edennyt suunnitelmien mukaisesti ja tämä hidasti kansion tekoa.

Perehdyttämiseen liittyviä ja varsinkin perehdytyskansioon sisältöön liittyviä asialähteitä oli vähän. Lisäksi jouduimme pohtimaan monen lähteen sisällön oikeellisuutta projektin aikana. Toisaalta silmätaudit on erikoisala, josta ei ole olemassa paljon kirjallista aineistoa. Tämä asia vaikeutti projektin kirjallisenosion sekä perehdytyskansion sisällön tekemistä. Näistä vaikeuksista huolimatta projekti eteni suunnitellusti ja valmistui ennalta sovitun aikataulun puitteissa.

Perehdytyskansio onnistui mielestämme hyvin. Sisällöstä tuli looginen, selkeä ja helppolukuinen kokonaisuus. Viitekehyksen avulla rakennettu sisältö auttoi kansion kokoamisessa ja se toimii kansiossa eri osa-alueiden jakajana. Kansion sisältämät tekstiosuudet muotoilimme selkeiksi, pieniksi tietopaketeiksi. Niihin liitetyt valokuva tukivat tekstiä ja oppimisympäristöjen hahmottamista. Mielestämme kansion sisältö tukee opiskelijan perehtymistä ja auttaa opiskelijavastaavan työtä. Käytimme paljon aikaa kansion esteettisyyteen ja neutraalin värin valintaan. Onnistuimme mielestämme rakentamaan kansiosta esteettisen kokonaisuuden.

Tilaajat arvioivat valmiin kansion ja yhteistyön sujuvuutta kirjallisesti (Liite 8). Yhteistyön projektityöntekijöiden kanssa, tilaajat arvioivat sujuneen hyvin ja määrätietoisesti. Heidän mielestään kansion sisältö on monipuolinen ja etenee johdonmukaisesti. Lisäksi kansio on ulkoasultaan miellyttävä ja selkeä. Kansio vastaa päivittäiseen tarpeeseen

opiskelijaohjaustyössä antaen kokonaiskuvan yksikön tiloista, laitteista, tutkimusvälineistä ja työyhteisöstä. Tilaajan mielestä kansio tukee opiskelijaa ja uusia työntekijöitä perehdytyksen eri vaiheissa. Perehdytyskansio vastaa arvioinnin mukaan tilaajan toimeksiantoa.

5 PROJEKTIN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUDEN TARKASTELU

Projektin eettinen hyväksyttävyys ja luotettavuus, sekä tulosten rehellisyys saavutetaan niin, että projekti suoritetaan hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen. Hyvässä projektissa on käytetty tieteellisesti ja eettisesti luotettavia tiedon hankinta, tutkimus-, raportointi- ja arviointimenetelmiä. Projektin tulokset tulee julkaista avoimesti ja vääristelemättä. Hyvässä tieteellisessä käytännössä huomioidaan myös muiden tutkijoiden työt ja niitä arvostetaan. Projektin tulee määritellä projektityöntekijöiden oikeudet, vastuut ja velvollisuudet sekä sen kuka projekti tuotoksen omistaa. Hyvässä projektissa ilmoitetaan myös rahoituslähteet ja muut projektin sidonnaisuudet. (Tieteellisten seurain valtuuskunta 2011, hakupäivä 5.4.2012.)

Tieteellistä tutkimusta harjoittavien tulee huolehtia, että hyvät tieteelliset käytännöt ja tutkimusetiikka on opetettu opiskelijoille. Hyvän tieteellisen käytännön on liitettävä osaksi tutkimuskoulutusohjelmaa. Hyvän tieteellisen käytännön vastuu koskee kaikkia tiedeyhteisöjä. (Tieteellisten seurain valtuuskunta 2011, hakupäivä 5.4.2012.)

Projektityössä tulee käyttää lähdeviitteitä, joilla viitataan siihen kenen testiä työssä hyödynnetään. Lähdeviitteet tulee merkitä tekstiin voimassa olevien ohjeiden mukaisesti. Lähdeluettelossa mainitut lähteet tulee löytyä tekstistä. Eettisesti korkeatasoisen projektityön lähtökohtana on se, että siinä ei esiinny plagiointia eli tieteellistä varkautta. Tämän lisäksi suoria lainauksia on syytä välttää ja lähteenä käytettyä tietoa ei vääristellä. (Hakala 2004, 138–139.)

Tässä projektissa kaikki projektiin osallistuvat noudattivat hyviä tieteellisiä käytäntöjä ja hyvää etiikkaa. Projektityön tekijöiden tulee noudattaa salassapitovelvollisuutta projektityön aikana ja sen jälkeen. Projektin raportissa pyrittiin tietojen oikeellisuuteen käyttämällä luotettavia lähteitä. Lähteiden käytön merkittiin raporttiin asianmukaisesti ammattikorkeakoulun kirjallisten ohjeiden mukaan. Perehdytyskansion sisällössä noudatettiin hyviä eettisiä ohjeita ja salassapitovelvollisuutta. Kansion sisältämissä valokuvissa ei ole ihmisiä ja kuvat on otettu tätä kansiota varten. Tämän lisäksi kansiossa ei ole salassa pidettävää materiaalia. Projektityön eettisenä lähtökohtana voidaan pitää perehdyttämisen laadun kehittämistä. Eettisesti on myös tärkeää, että opiskelija saa hyvän perehdyttämisen moniammatilliseen työskentelyyn. Perehdytys tukee opiskelijan jaksamista sekä auttaa potilasturvallisuuden toteutumisessa.

Projektityössä käytettiin teoriatietoa eri kirjoista ja Internet-lähteistä. Tietoa projektityöhön saatiin yhteispalavereista tilaajan kanssa ja Oulun Yliopistollisen sairaalan Internet-sivuilta. Projektin yhtenä tietolähteenä käytettiin Hietanen ym. Silmähoidon käsikirjaa. Silmähoidon käsikirjaa hyödynnettiin kansion sisältöön kuuluvan teoriaosuuden tekemisessä. Perehdytyskansion silmälääkkeiden osalta teoriatieto otettiin Pharmaca Fennican Internet-versiosta.

6 PROJEKTIN JOHTOPÄÄTOKSET JA POHDINTA

Projektia voidaan ajatella oppimisympäristönä. Sosiaali- ja terveysalalla odotetaan työntekijältä moni- ja laaja-alaista osaamista ja tieteellisen tiedon käyttämistä työn tekemisessä. Ammatillisen oppimisen yhtenä merkittävänä kehittämisen muotona voidaan pitää projektityöskentelyä. Projektityöskentelyssä oppimista tapahtuu kahdella tasolla, eli yksilön ja organisaation tasolla. Yksilön tasolla oppiminen tapahtuu kokemuksellisesti, reflektiivisesti ja itseohjautumalla. (Jalava & Virtanen 1995, 73–78.)

Projektityö työskentelymuotona on pitkä prosessi ja vaatii kaikkien osapuolten motivoitumisen asiaan. Projektin pitkäkestoisuuden vuoksi, sen aikana tulee kestää keskeneräisyyttä. Tämä opettaa projektin vetäjille pitkäjänteisyyttä. Projektityö on kirjaesimerkki itseohjautuvasta opiskelusta, jossa korostuu kyky organisoida ja johtaa omaa oppimisprosessia. Projektityöskentelyn avulla ammatti-identiteetti kehittyy ja se kuuluu olennaisena osana ammattikorkeakoulututkinnon suorittamiseen. Projektityöskentely menetelmänä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa on olennainen osa sairaanhoitajan työtä. Tämä projektityö antaa meille eväitä tulevaan työhön sairaanhoitajana ja mahdollistaa erilaisiin projektitöihin osallistumisen myös tulevaisuudessa.

Tuula Surakka kirjoittaa kirjassaan Hyvä työpaikka hoitoalalla, perehdyttämisen merkityksestä työntekijälle, työyhteisölle ja työpaikalle. Perehdytys on yksi rekrytointiväline, jolla sitoutetaan työntekijä työyhteisöön. Perehdyttämisessä on tärkeää, että se on suunnitelmallista ja sille on etukäteen sovittu toimintamalli. Yhtenä perehdytyksen välineenä voidaan käyttää perehdytyskansiota. (Surakka 2009, 63–74.)

Tämän projektityön tuotosta eli perehdytyskansiota tullaan pitämään yhtenä rekrytoinnin välineenä silmätautien poliklinikalla. Sen avulla opiskelija sitoutetaan työyhteisöön ja se toimii suunnitelmallisen perehdytyksen välineenä. Perehdytyskansiossa esitellään opiskelijalle silmätautien poliklinikan eri oppimisympäristöjä ja tällä tuetaan opiskelijan itseohjautuvaa oppimista harjoittelun aikana.

Tutustuimme projektityön tiimoilta muihin projektitöihin, joiden aiheina oli vaihtelevasti joko perehdytyskansio työntekijöille tai opiskelijoille. Perehdytyskansion teko projektityönä on suosittu aihe ja vertailtavia projektitöitä löytyi useita. Kaikissa projektityönä toteutetuissa perehdytyskansioissa aihe projektityölle oli valittu samasta syystä. Aihe oli

valittu siksi, että opiskelijat olivat huomanneet harjoittelun tai keikkatyön aikana perehdytyskansion puuttumisen eri yksiköistä. Perehdytyskansio koettiin tarpeelliseksi perehdytysvälineeksi. Kaikissa projektityönä toteutetuissa perehdytyskansiossa oli samaa se, että materiaalin päivittämisen helppoutta pidettiin tärkeänä. Tämän vuoksi materiaali oli tehty sähköiseen, helposti päivitettävään muotoon. Vertailtavissa projektitöissä projektityönrunko oli samansuuntainen ja varsinkin perehdyttämistä avainsanana oli avattu kirjallisissa osioissa samankaltaisesti. Vaihtelevuutta projektitöissä oli teoriaosuuden eri painotukset tilaajan ominaisuuksien mukaan.

Tässä projektityössä tilaajan toiveesta aiheeksi valittiin opiskelijoille toteutettava perehdytyskansio. Tarve perehdytyskansiolle ilmeni toisen projektityöntekijän harjoittelun aikana. Perehdytyskansion sisältö päätettiin tehdä sähköiseen muotoon sen päivittämisen helpottamiseksi. Perehdytyskansio rakennettiin projektityön alussa sovitun viitekehyksen mukaan. Viitekehyksenä toimivat perehdytyksen eri osa-alueet, joita ovat työpaikka, työyhteisö, työympäristö ja työtehtävät.

Projektityön aikana huomasimme osaavamme referoida tekstiä hyvin. Projektityön teoriaosuudessa ei tulisi arvostaa sen pituutta vaan huomioida tekstin sisällön tiiviys. Tulevassa työssä sairaanhoitajana esimerkiksi potilasohjauksessa kyvystä referoida teoriatietoa tulee olemaan meille hyötyä.

Olemme tehneet koko projektityön yhdessä, mitään teoriaosuuksien jakoa ei ole tehty missään vaiheessa. Tämä antaa meille yhtäläiset tiedot projektiin liittyvistä asioista ja helpottaa kypsyyskokeeseen valmistautumista. Tiivis yhteistyö on kehittänyt meidän yhteistyötaitoja ja tästä tulee olemaan meille hyötyä tulevaisuudessa.

Tilaajan ja projektityöntekijöiden yhteistyötaidot ovat keskeisessä osassa projektityön onnistumisen kannalta. Projektityön aikana yhteistyö tilaajan kanssa parantui loppua kohden. Osaltaan yhteistyöhön vaikutti se, että kesä ja lomat tulivat projektisuunnitelman ja projektin aloittamisen väliin. Yhteistyö parani projektin loppuvaiheessa, kun projektityöntekijöillä oli esittää konkreettista näyttöä perehdytyskansiosta. Tilaajan edustajat osallistuivat projektiin oman kiireisen työn ohella ja tämä vaikutti osaltaan yhteistyöhön. Ajoittain oli vaikeaa saada sovittua yhteisiä palaveriaikoja tilaajan edustajien kanssa. Tilaajan organisaation muutosprosessi vaikutti ajantasaisen tiedon saantiin tilaajalta projektityöhön. Tilaajalla on vastuu projektin sisällöstä ja tarvittavan tiedon

toimittamisesta. Työyhteisön panosta projektityön tekemiseen ei osattu hyödyntää projektin alussa, mikä olisi tuonut perehdytyskansion sisältöön laaja-alaisempaa näkemystä. Tämä näkyi perehdytyskansioon valittujen kuvauskohteiden valinnassa. Jälkikäteen ajateltuna meidän projektityöntekijöinä olisi pitänyt sitouttaa koko työyhteisö projektin tekemiseen ja sisällön ideoimiseen. Meidän olisi tullut ottaa suurempi vastuu projektipäällikköinä.

Jatkotutkimuksen aiheeksi esitämme perehdytyskansion laajentamista koskemaan uusia työntekijöitä. Silmätautien poliklinikalla ei ole erillistä perehdytyskansiota tällä hetkellä uusille työntekijöille. Tämän hetkisessä sairaanhoitajien koulutusohjelmassa silmätautien hoitotyön opetuskokonaisuus on lyhyt ja suppea. Näin ollen perehdyttämisen merkitys korostuu silmätautien poliklinikalla. Jatkotutkimuksen aiheena voisi olla silmätautien hoitotyön laaja-alaisempi tarkastelu ja yksityiskohtaisempi työtehtävien esittely.

LÄHTEET

Asikainen, Kaija, osastonhoitaja, Oulun Yliopistollinen sairaala, silmätautien poliklinikka, 2012. Haastattelu 11.1.2012.

Asikainen, Kaija, osastonhoitaja, Oulun Yliopistollinen sairaala, silmätautien poliklinikka. Re: Tietoja opinnäytetyötä varten. Sähköpostiviesti merja.suvivaara@dnainternet.net 22.8.2012.

Hakala, Juha. T 2004. Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille. Tampere: Tammerpaino.

Hietanen, Jaana & Hiltunen, Riitta & Hirn, Heli 2005. Silmähoidon käsikirja. Helsinki: WSOY.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2010. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.

Jalava, Urpo & Virtanen, Petri 1995. Moniammatillinen projektitoiminta – Avain hyvinvointipalvelujen tulevaisuuteen. Tampere: Tammer-paino Oy.

Jokinen, Annika 2011. Hoitotyön opiskelijoiden itseohjautuva oppiminen - Näkökulmana opettajan ohjaus ja ohjausosaaminen. Pro gradu tutkielma. Hoitotieteen laitos, Turun Yliopisto.

Kangas, Pirkko & Hämäläinen, Juha 2007. Perehdyttämisen suunnittelu ja toteutus. Nykypaino Oy.

Kupias, Päivi & Peltola, Raija 2009. Perehdyttämisen pelikentällä. Tampere: Juvenes Print.

Kyngäs, Helvi & Kääriäinen, Maria & Poskiparta, Marita & Johansson, Kirsi & Hirvonen, Eila & Renfors, Timo 2007. Ohjaaminen hoitotyössä. Helsinki: Oppimateriaalit Oy.

Laki nuorista työntekijöistä 19.11.1993/998. Hakupäivä 27.9.2012. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930998>

Laki yhteistoiminnasta 30.3.2007/334. Hakupäivä 21.8.2012. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070334>

Liski, Maria & Horn, Sari & Villanen, Marjut 2007. Hyvä perehdytys-opas. Hakupäivä 6.4.2012. <http://www.lpt.fi/lamk/julkaisu/perehdyttamisopas.pdf>

Lukkarila, Eija, opiskelijavastaava, Oulun Yliopistollinen sairaala, silmätautien poliklinikka, 2012. Haastattelu 11.1.2012.

Lukkarila, Eija, opiskelijavastaava, Oulun Yliopistollinen sairaala, silmätautien poliklinikka. Silmo. Sähköpostiviesti merja.suvivaara@dnainternet.net 29.8.2012.

Lööw, Monica 2002. Onnistunut projekti, projektijohtamisen- ja suunnittelun käsikirja. Helsinki: WS Bookwell Oy.

Paasivaara, Leena & Suhonen, Marjo & Nikkilä, Juhani 2008. Innostavat projektit. Sipoo: Silverprint.

Parkkunen, Niina & Vertio, Harri & Koskinen-Ollonqvist, Pirjo 2001. Terveysaineiston suunnittelun ja arvioinnin opas. Helsinki: Trio-offset.

Penttinen, Aulikki & Mäntynen, Jukka 2009. Työhön perehdyttäminen ja opastus - ennakoivaa työsuojelua. Hakupäivä 15.10.2012. <http://www.ttk.fi/files/800/Tyohon_perehdyttaminen2009.pdf>

Pharmaca Fennica 2012. Lääkkeet ja hinnat. Hakupäivä 22.8.2012. <http://www.terveysportti.fi.ez.tokem.fi/pls/terveysportti/laakkeet.koti?p_tyyppi=&p_hakuehto=&p_valilehti=&p_valmiste_id=&p_atc_koodi>

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri 2012. Silmätaudit. Hakupäivä 17.1.2012. <http://www.ppshp.fi/silmataudit/prime101.aspx>

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri 2012. Opiskelijoiden yleisperehdytys syksy 2012. Hakupäivä 2.10.2012. <http://www.ppshp.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/npp/embeds/27904_Opiskelijoiden_yleisperehdytys_syksy_2012.pdf>

Rissanen, Tapio 2002. Projektilla tulokseen – projektin suunnittelu, toteutus, motivointi, ja seuranta. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Pohjantähti.

Ruuska, Kai 2007. Pidä projekti hallinnassa. Suunnittelu, menetelmät, vuorovaikutus. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.

Silfverberg, Paul 2007. Ideasta projektiksi, projektityön käsikirja. Helsinki: Edita Prima oy.

Sharples, Kath & Moseley, Laurence G. 2009. Learning to learn in practice: An evaluation of a 35-day practice orientation programme. Hakupäivä 27.9.2012. <http://217.219.202.60/documents/10129/37157/Learning+to+learn+in+practice+An+evaluation+of+a+35-day+practice+orientation+programme.pdf>

STTK- toimihenkilökeskusjärjestö 2012. Työharjoittelu ja työssäoppiminen. Hakupäivä 15.10.2012. <http://www.tyoelamaan.fi/fi-FI/tyoharjoittelu-ja-tyossaoppiminen/>

Surakka, Tuula 2009. Hyvä työpaikka hoitoalalla – näin haetaan ja sitoutetaan osaajia. Vammala: Vammalan kirjapaino.

Tieteellisten seurain valtuuskunta 2011. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen. Hakupäivä 5.4.2012. <http://www.tenk.fi/hyva_tieteellinen_kaytanto/kaytanto.html>

Työsopimuslaki 26.1.2001/55. Hakupäivä 21.8.2012. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010055>

Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738. Hakupäivä 21.8.2012. < http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

Vesterinen, Marja-Liisa 2002. Ammatillinen harjoittelu osana asiantuntijuuden kehittymistä ammattikorkeakoulussa. Hakupäivä 13.11.2012. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13331/9513913007.pdf?sequence=1>

Virtanen, Petri 2000. Projektityö. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Virtanen, Petri 2009. Projekti strategian toteuttajana. Tallinna: Tallinna Raamatutrukikoda.

LIITTEET

Liite 1. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin organisaatiokaavio 2012
Liite 2. Silmätautien poliklinikan pohjapiirros
Liite 3. Silmälääkkeet
Liite 4. Toimenpidevälineet
Liite 5. Ideointipalaverimuistio 11.1.2012
Liite 6. Hankkeistamissuunnitelma
Liite 7. Opiskelijoiden palautelomake
Liite 8. Tilaajan arviointilomake projektityöstä

PPSHP:n organisaatio 2011

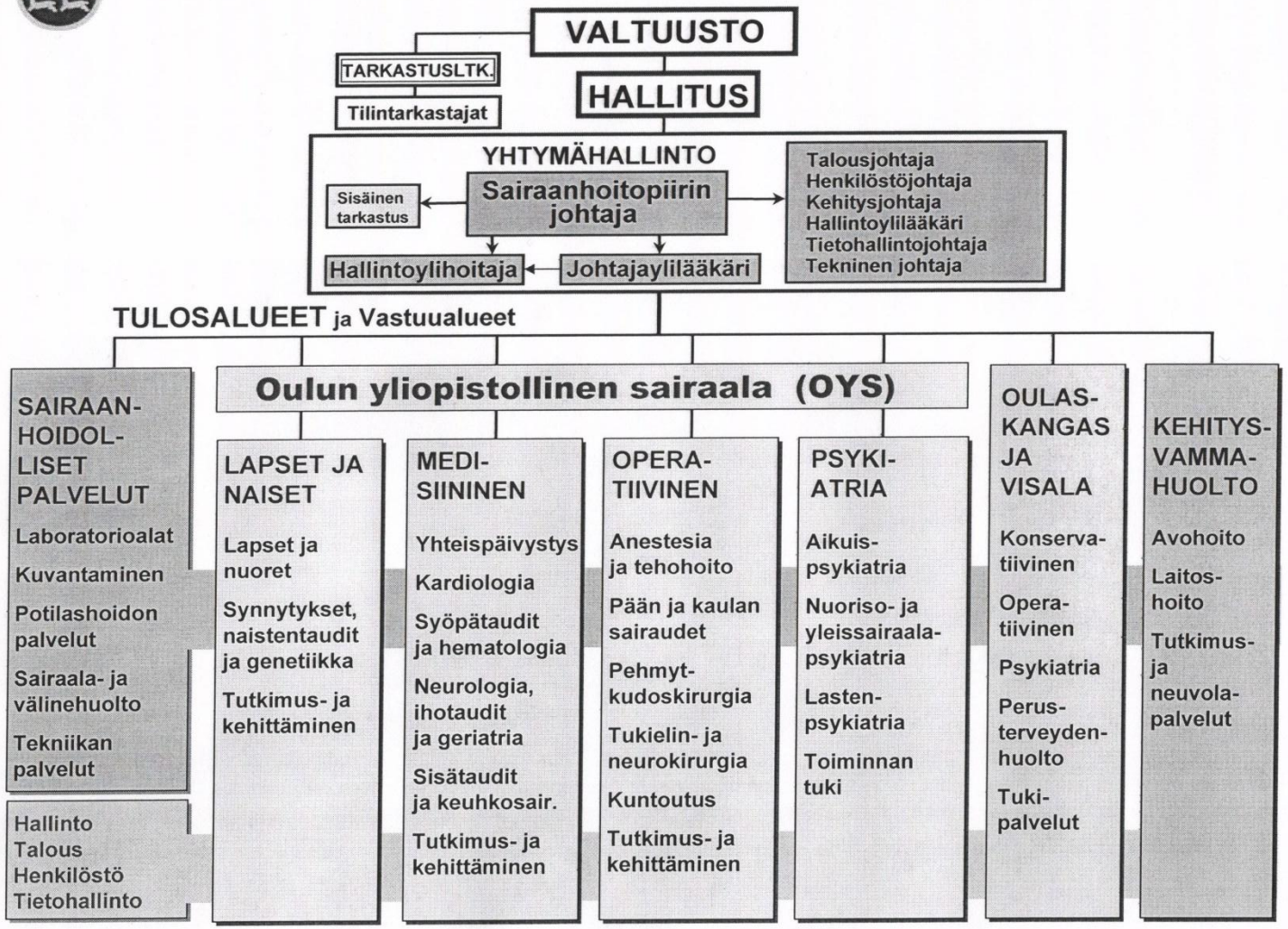

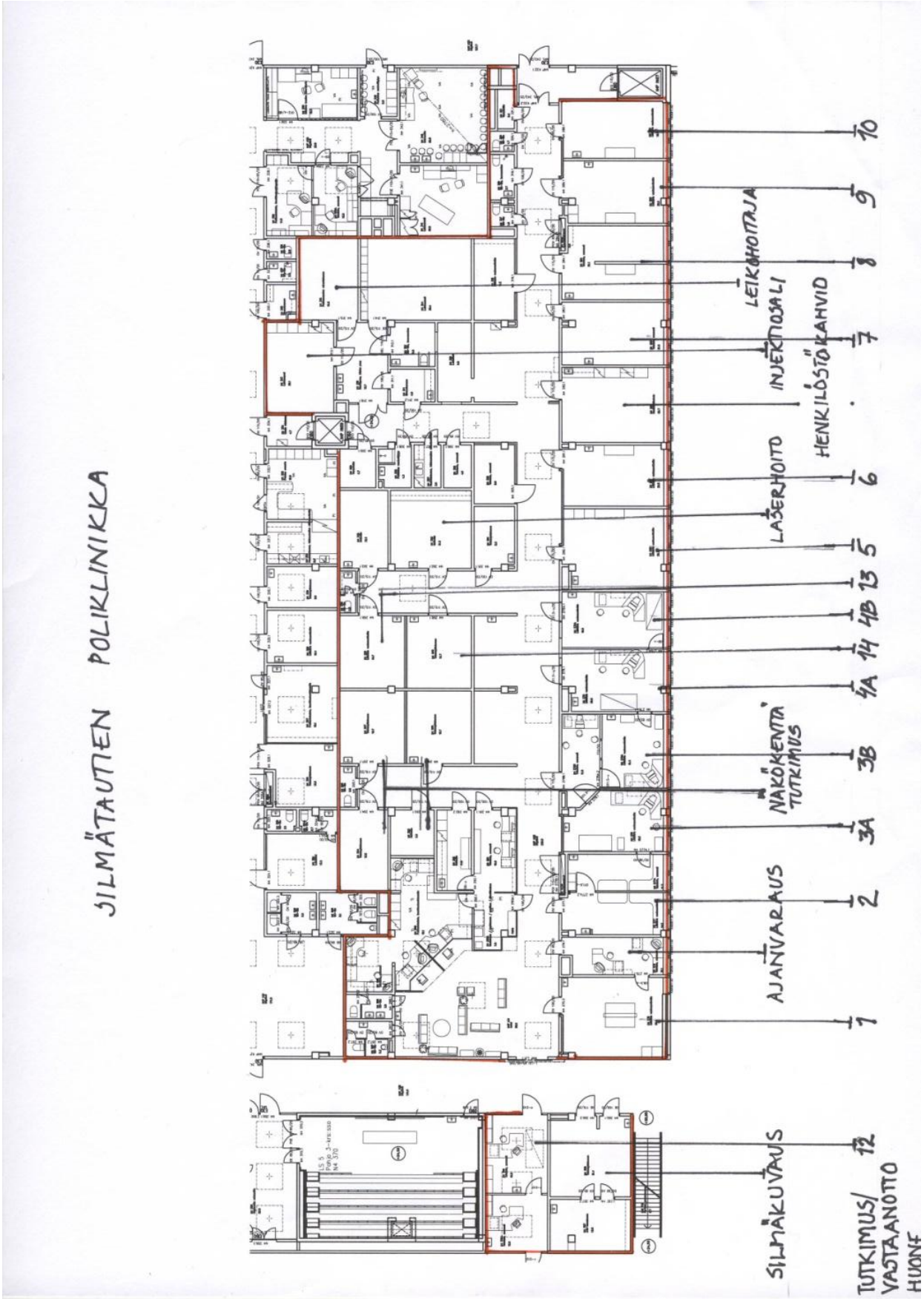
JILMÄTAUTIEN POLIKLINIKKA
AJANVARAUS
1
2
NÄKÖKENTTÄ TUTKIMUS
3A
3B
4A
14
4B
13
LASERHOITO
5
6
INJEKTIOSALI
HENKILÖSTÖKAHVIO
7
LEIKKUHOITAJA
8
9
10
SILMÄKUVAUS
12
TUTKIMUS/ VASTAANOTTO HUONE

SILMÄLÄÄKKEET

Yleisemmät laajennukseen käytettävät tipat

Oftan Tropicamid® 5mg/ml silmätippojen vaikuttava aine on tropikamidi. Valmistetta käytetään mustuaisten laajentamiseen silmäpohjan tutkimusta varten. Laajennuksen kesto on yhdestä kuuteen tuntia. Tropikamidi vaikuttaa keskushermostoon, jonka vuoksi sen käytössä tulee noudattaa varovaisuutta lapsipotilaiden kohdalla. Tropikamidin vaikutusta verenkiertoon voidaan estää painamalla silmän sisäkulmaa heti tipan annon jälkeen noin minuutin ajan. Tropikamidi saattaa aiheuttaa häikäistymistä ja heikentää joidenkin potilaiden lähinäköä. Autolla ajoa suositellaan vasta kun nämä oireet ovat hävinneet. Valmiste säilyy avattuna 28 päivää huoneenlämmössä. (Pharmaca Fennica 2012, hakupäivä 22.8.2012.)

Oftan Metaoksedrin® 100mg/ml -liuoksen vaikuttavana aineena on fenyyliefriinihydrokloridi. Valmistetta käytetään mustuaisten laajentamiseen silmäpohjan tutkimusta varten. Laajennuksen kestoaika on viidestä seitsemään tuntia. Oftan Metaoksedrin®-liuosta ei suositella käytettäväksi lapsilla eikä raskaana oleville. Lisäksi sitä ei voida käyttää potilailla joilla on vaikeita rytmihäiriöitä. Tippojen vaikutusta verenkiertoon voidaan estää painamalla silmän sisäkulmaa heti tipan annon jälkeen noin minuutin ajan. Tipat voivat aiheuttaa häikäistymistä, joten autolla ajoa suositellaan

oireiden väistymisen jälkeen. Valmiste säilyy avattuna 28 päivää ja on herkkä valolle. (Pharmaca Fennica 2012, hakupäivä 22.8.2012.)

Oftan Syklo® -liuoksen vaikuttavana aineena on syklopentolaattihydrokloridi 5 mg/ml. Tätä valmiste vahvuutta käytetään lapsilla mustuaisten laajentamiseen silmän pohjan tutkimusta varten. Laajennuksen kestoaika on vuorokausi. Lähinäkö palautuu kuuden ja kahdentoista tunnin välillä. Tippojen kirvelemisen tunteen vähentämiseksi voidaan käyttää puudutetippoja (Oftan Obucain®) ennen Oftan Syklon® käyttöä. Tippojen vaikutusta verenkiertoon voidaan estää painamalla silmän sisäkulmaa heti tipan annon jälkeen noin minuutin ajan. Valmistetta ei suositella käytettäväksi alle kolmen kuukauden ikäisillä lapsilla. Valmiste säilyy avattuna 28 päivää huoneenlämmössä. (Pharmaca Fennica 2012, hakupäivä 22.8.2012.)

Oftan Syklo® -liuoksen vaikuttavana aineena on syklopentolaattihydrokloridi 10 mg/ml. Tätä valmiste vahvuutta käytetään aikuisilla mustuaisten laajentamiseen silmän pohjan tutkimusta varten. Laajennuksen kestoaika on vuorokausi. Lähinäkö palautuu kuuden ja kahdentoista tunnin välillä. Tippojen vaikutusta verenkiertoon voidaan estää painamalla silmän sisäkulmaa heti tipan annon jälkeen noin minuutin ajan. Valmistetta ei suositella alle kolmen kuukauden ikäisillä lapsilla. Tippojen haittavaikutuksena on, että se aiheuttaa valonarkuutta ja voi näin ollen haitata koneiden sekä laitteiden käyttöä. Valmiste säilyy avattuna 28 päivää huoneenlämmössä. (Pharmaca Fennica 2012, hakupäivä 22.8.2012.)

Liite 3

Yleisimmät puudutukseen käytettävät silmätipat

Oftan Obucain® – liuoksen vaikuttavana aineena on 4mg/ml oksibuprokaiinihydrokloridia. Tippoja käytetään silmän pintapuudutukseen erilaisten tutkimus- ja hoitotoimenpiteiden yhteydessä. Valmisteen vaikutus alkaa noin viiden minuutin kuluttua ja häviää noin tunnin kuluessa. Valmiste säilyy avattuna 28 päivää huoneenlämmössä. (Pharmaca Fennica 2012, hakupäivä 22.8.2012.)

Oftan Flurekain® – liuoksen vaikuttavina aineina ovat Oksibuprokaiinihydrokloridi 3 mg/ml ja fluoreseiininatrium 1,25 mg/ml. Valmistetta käytetään silmänpaineen mittaamisessa silmänpinnan puudutteena. Tippojen värjäävän vaikutuksen avulla voidaan tutkia myös sarveiskalvon epiteelivaurioita. Silmänpinnan puudutuksen vaikutus alkaa minuutissa ja vaikuttaa noin tunnin ajan. Valmiste säilyy avattuna 14 päivää huoneenlämmössä ja on valolle herkkää. (Pharmaca Fennica 2012, hakupäivä 22.8.2012.)

Muut tutkimuksissa käytettävät silmätipat

Oftan Chlora® -silmävoiteen vaikuttava aine on 10mg/g kloramfenikolia. Valmistetta käytetään bakteerien aiheuttamissa silmätulehduksissa ja niiden ehkäisemisessä. Tämän lisäksi voidetta voidaan käyttää silmän erilaisten hoitojen ja toimenpiteiden yhteydessä infektion ehkäisyssä. Silmävoiteen käyttö voi hetkellisesti sumentaa näkökykyä, jonka aikana autolla ajoa ei suositella. Valmiste säilyy avattuna 28 päivää. (Pharmaca Fennica 2012, hakupäivä 22.8.2012.)

Oftaquix® – liuoksen vaikuttavana aineena on 5mg/ml levofloksasiinia. Valmistetta käytetään bakteerien aiheuttamien silmäinfektioiden paikallishoitoon. Tämän lisäksi valmistetta käytetään toimenpiteiden yhteydessä antibioottiprofylaksiassa. Valmistetta ei suositella alle yksi vuotialle lapsille. Valmiste säilyy avattuna neljä viikkoa tiiviisti suljettuna ja on valolle herkkä. (Pharmaca Fennica 2012, hakupäivä 22.8.2012.)

Voltaren Ophtha®-liuoksen vaikuttavana aineena on 1mg/ml diklofenaakkinatriumia. Tippoja käytetään silmän kirurgisten toimenpiteiden yhteydessä. Kaihileikkauksissa tipat estävät mustuaisen supistumistilaa. Voltaren Ophtha® silmätippoja käytetään edellä mainittujen asioiden lisäksi silmän kivunhoitoon ja ehkäisemään infektioita erilaisten toimenpiteiden ja hoitojen yhteydessä. Valmistetta käytetään aikuisilla ja tipat saattavat aiheuttaa näön hämärtymistä eli autolla ajoa on syytä välttää kunnes oireet häviävät. Valmiste säilyy avattuna kuukauden huoneenlämmössä. (Pharmaca Fennica 2012, hakupäivä 22.8.2012.

TOIMENPIDEVÄLINEET

Lasiaisinjektiovälineet
(Välineet asetetaan steriilille pöydälle)

- Steriililiina
- Steriilireikäliina
- Steriilit harsotaitokset
- Invitria (lasiaisinjektion ohjausväline)
- Neula

Sarveiskalvo-ompeleiden poistovälineet

- Pinsetit
- Kertakäyttöterä
- Obucain®
- Oftan Chlora®

Rikanpoistovälineet

- Rikkapora + terä
- Rikkaneula
- Obucain®
- Oftan Chlora®
- Monoculusvälineet eli harsotaitokset + merirosvolappu
  (monoculus=yhden silmän peittävä sidos)

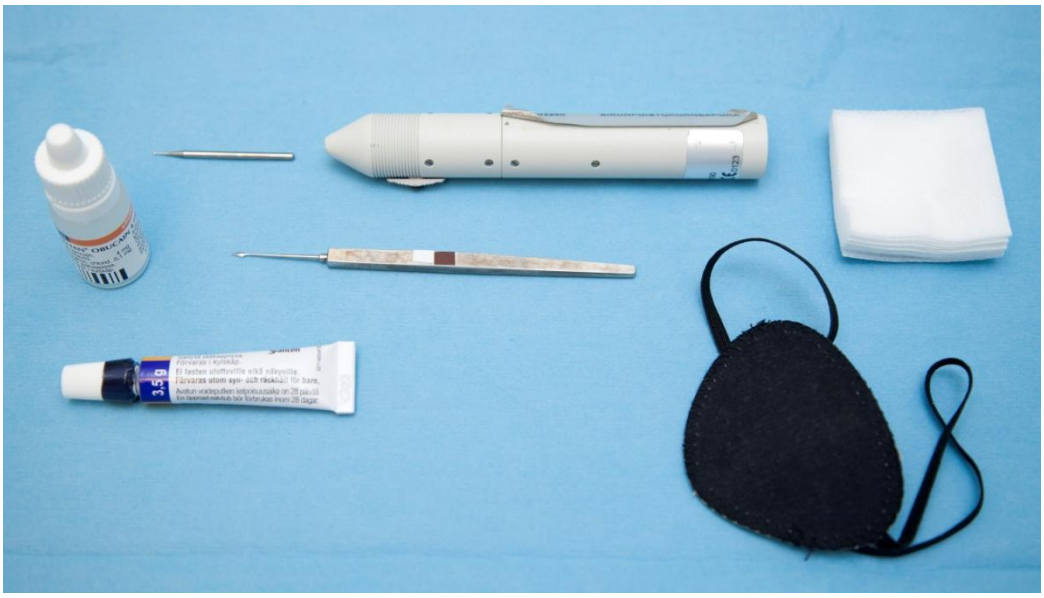

Kyyneltiehuuhteluvälineet

- Kaarimalja
- NaCl-pullo
- Läpivetokorkki
- Ruisku
- Kyyneltiehuuhteluneula
- Bryyli (kyynelkanavalaajennin)

Opinnäytetyön sisällön ideointipalaveri,

11.1.2012 klo 10.30–11.30, Oulun Yliopistollinen keskussairaala, Silmätautien poliklinikka

Läsnä: Osastonhoitaja Kaija Asikainen, Opiskeluvastaava Eija Lukkarila, Merja Suvivaara ja Anne Sutinen

Opiskelijaperehdytyskansion sisältö:

- Tervetuloa-kirje ja opiskelijoiden kokemuksia harjoittelusta poliklinikalla
- Silmäpotilaan hoitopolku, potilasmäärät ja potilaiden ohjaaminen
- Toimenpiteet ja tutkimukset
    - Tutkimusvälineet ja instrumenttikuvat
- Potilasohjeita, ohjauskäytännöt
    - Kaihi ja muut silmäsairaudet
- Silmälääkkeet
    - tutkimuslääkkeet
    - kotiin määrättävät lääkkeet
- Silmäsairauksiin liittyvä kirjallisuusluettelo
- Talon sisäiset käytännön asiat
- Työnjakotaulun esittely ja lyhenteet
- Fyysisten tilojen esittely, oppimisympäristöjen esittely ja henkilökuntarakenne
- Diagnoosit latinaksi (annettavaksi opiskelijoille)
- Opiskelijoiden velvollisuudet
    - Vaitiolovelvollisuus
    - Sairauspoissaolosta ilmoittaminen
    - Opiskelijoiden tunnukset käyttöjärjestelmiin
- Hygienia ja aseptiikka
- Oppimispäiväkirjan käyttö/ palautevihko-→ Edellytys opiskelijan arviointiin
- Silmätautien poliklinikan esittelylomake ja Silmo-auton esittely
- ESKO, OBERON, ja EFFICA, CLES ohjelmistojen esittelyt
- Opiskelijalle palautelomake harjoittelusta saatavaa palautetta varten

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu

OPINNÄYTETYÖN HANKKEISTUSSOPIMUS

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu ja alla mainittu toimeksiantaja sopivat tällä sopimuksella opiskelijatyönä tehtävän hankkeistetun opinnäytetyön tekemisestä.

Toimeksiantaja			
Nimi	OYS, silmätautien poliklinikka		
Osoite	Kajaanintie 50 90220 OULU		
Puh.	08-332591	Sähköpostiosoite	

Yhdyshenkilö/työelämäohjaaja			
Nimi	Kaija Asikainen		
Osoite	Kajaanintie 50 90220 OULU		
Puh.	08-3153300	Sähköpostiosoite	kaija.asikainen@ppshp.fi

Oppilaitoksen tiedot			
Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu			
Opinnäytetyön ohjaajan nimi	Kaisa Holma Anne Luoma		
Nimi	Kaisa Holma		
Osoite	Meripuistokatu 26 94100 KEMI		
Puh.	040-5152653	Sähköpostiosoite	kaisa.holma@ed.tokem.fi

Opinnäytetyön tekijä(t) (nimi, koulutusohjema, yhteystiedot)
Anne Sutinen, hoitotyön koulutusohjelma, anne.sutinen@edu.tokem.fi, p. 045-6786423 Merja Suvivaara, hoitotyön koulutusohjelma, merja.suvivaara@edu.tokem.fi, p.040-5576575

Opiskelijanatyönä tehtävän opinnäytetyön tiedot:	
Opinnäytetyön nimi/aihe	Opiskelijoiden perehdytyskansion Oulun Yliopistollisen sairaalan silmätautien poliklinikalle
Työn aikataulu	aloitettu tammikuussa 2012, valmis marraskuussa 2012
Opinnäytetyöstä aiheutuvista kustannuksista vastaa	Silmätautien poliklinikka vastaa kansion kustannuksista (muistitikku, kansio, valokuvat, kopiot, välilehdet, tulosteet)
Tulosten salassapidosta sovitaan seuraavaa	Salassa pidettävän materiaalin osalta projektityön tekijöitä sitoo salassapitovelvollisuus

Opinnäytetyön hankkeistusta koskevat tiedot:

- ☐ Toimeksiantaja maksaa joko ammattikorkeakoululle tai opiskelijalle työn tekemisestä ja tästä on kirjallisesti sovittu ennen opinnäytetyön aloittamista.
- ☐ Opinnäytetyön ohjaukseen osallistuu nimetty työelämän edustaja ja tästä on kirjallisesti sovittu ennen opinnäytetyön aloittamista.
- ☐ Toimeksiantajan tarkoituksena on alusta lähtien hyödyntää opinnäytetyön tuloksia ja tästä on sovittu kirjallisesti ennen opinnäytetyön aloittamista.

Jos tähän sopimukseen tulee muutoksia, on se jokaisen osapuolen uudelleen hyväksyttävä ja allekirjoitettava.

Tämä sopimus on tehty 5 kappaleena, yksi jokaiselle sopijaosapuolelle.

Paikka Kemi Aika 21/05 2012

Anne Luoma / Kaisa Holma

AMK:n edustaja

Johanna Alk

Toimeksiantajan edustaja

Merja Suvivaara

Opinnäytetyön tekijä(t)

Liite 7

Opiskelijan nimi	
Ohjaajan nimi	
Oppimisympäristö	
Palaute	
Päivämäärä	
Ohjaajan allekirjoitus	

Opiskelijan nimi	
Ohjaajan nimi	
Oppimisympäristö	
Palaute	
Päivämäärä	
Ohjaajan allekirjoitus	

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu

TOIMEKSIANTAJAN ARVIOINTI OPINNÄYTETYÖSTÄ

Toimeksiantajana olette tarjonneet ammattikorkeakoulun opiskelijalle/opiskelijoille merkittävän ja tärkeän yhteyden työelämään. Pyydämme arviointianne toimeksiantamastanne ja juuri valmistuneesta opinnäytetyöstä. Arviota käytetään tukena lopullisen arvosanan määrittelyssä.

Toimeksiantajan/ yrityksen/yhteisön nimi	PPSHP / OpTa / PKS / Silmätautien poliklinikka
Yhteyshenkilö ja hänen asemansa	oh Kaija Aikainen sh Eija Lukkarila
Opinnäytetyön tekijä(t)	Merja Suvivaara Anna Suhonen
Opinnäytetyön nimi	Oulun yliopistollisen sairaalan silmätautien poliklinikan opiskelijoiden perehdytyskansio

Mihin yrityksen/yhteisön kehittämistehtävään/projektiin tilaamanne opinnäytetyö liittyi?

–

Kokonaisarvio opinnäytetyöstä perusteluineen.

Kansio on sisältöltään monipuolinen, se etenee johdonmukaisesti ja on ulkoasultaan miellyttävä. Kansion ulkoasu ja sisältö on selkeä. Perehdytyskansio vastaa toivomuksiamme. Yhteistyö työskentelyn aikana on ollut sujuvaa ja määrätietoista.

Opinnäytetyön merkitys ja hyödynnettävyys yrityksessänne/yhteisössänne.

Kansio vastaa päivittäiseen tarpeeseen opiskelijaohjaustyössä antaen kokonaiskuvan yksikön tiloista, laitteista ja hoitimusvälineistä sekä henkilöstöresursseista. Kansio hyödyttää opiskelijoita ja myös uusia työntekijöitä perehdytyksen eri vaiheissa

Miten haluaisitte tulevaisuudessa kehittää yrityksenne/yhteisönne ja Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun opinnäytetöihin liittyvää yhteistyötä?

Paikka Oulu Aika 12/11 2012

Kaija Aikainen oh Eija Lukkarila

KAIJA AIKAINEN EIJA LUKKARILA SH

Toimeksiantajan/yhteyshenkilön allekirjoitus ja nimenselvennys

Kiitos arviostanne!

Pyydämme palauttamaan arviointilomakkeen Kemi-Tornion ammattikorkeakouluun ko. opinnäytetyön ohjaavalle opettajalle sähköpostilla, postitse tai opinnäytetyön tekijän kautta.